

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOSOFICKÁ FAKULTA

Katedra politologie a evropských studií

Bakalářská práce

Bc. Ludmila Kaňová

Mládežnické organizace politických stran

Případová studie města Brna

Vedoucí práce: Doc. Mgr. Pavel Šaradín Ph.D

Olomouc 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci s názvem „Mládežnické organizace politických stran“ vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité prameny a literaturu, které jsou součástí této práce.

V Olomouci dne 15. 4. 2016

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla moc poděkovat Doc. Pavlu Šaradínovi za odborné vedení mé bakalářské práce, vstřícnost a cenné připomínky. Dále bych chtěla poděkovat všem představitelům mládežnických organizací za spolupráci, jejich čas, poskytnutí materiálů, rozhovorů a informací k vypracování této bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	5
1 Teorie politických stran.....	9
1.1 Typy politických stran a jejich organizace.....	10
1.2 Organizace politických stran.....	12
2 Stranický systém a jeho institucionalizace.....	13
2.1 Institucionalizace politických stran.....	15
2.2 Vznik a vývoj stranického systému v České republice po roce 1989.....	16
3 Přidružené organizace politických stran.....	18
3.1 Zařazení přidružených organizací.....	18
3.2 Mládežnické organizace politických stran.....	19
3.2.1 Mládežnické organizace a politické strany.....	19
3.2.2 Funkce mládežnických organizací politických stran.....	20
4 Propojení mládežnických organizací a politických stran.....	22
4.1 Metodologie.....	22
4.2 Mladí lidovci.....	24
4.3 Mladí křesťanští demokraté.....	26
4.4 Mladí konzervativci.....	29
4.5 Mladí Zelení.....	32
4.6 Mladí sociální demokraté.....	34
4.7 Svaz mladých komunistů.....	37
4.8 Srovnání.....	40
4.9 Přehled členů mládežnických organizací na kandidátních listinách politických stran.....	44
Závěr.....	49
LITERATURA.....	53
Seznam zkratk.....	59
Abstrakt.....	60
Abstract.....	61

Úvod

Problematika mládežnických organizací politických stran je v českém politologickém výzkumu téměř neprobádanou oblastí. I z tohoto důvodu jsem se rozhodla se danou problematikou zabývat ve své bakalářské práci. Inspiraci k pokrytí tohoto tématu jsem čerpala především ze slovenského výzkumu mládežnických organizací, realizovaného Radoslavem Štefančíkem, který se zabýval vlivem institucionalizace politického systému na vznik a vývoj mládežnických organizací. Tato práce se však již zaměří spíše na faktické fungování politických mládežnických organizací a na jejich spolupráci s politickými stranami v České republice.

Cílem práce je analyzovat význam a úlohu mládežnických organizací pro politické strany. Práce se zaměří na to, jak mládežnické organizace s politickou stranou spolupracují, jaký je jejich vzájemný vztah a do jaké míry jsou mládežnické organizace na politické straně závislé, či zda jsou zcela autonomní. Výstupem práce bude popis činnosti a srovnání místních jednotek jednotlivých mládežnických organizací působících v Brně.

Práce by měla zodpovědět následující výzkumné otázky: *Jakou úlohu mají mládežnické organizace v politických stranách? Lze pozorovat rozdíly v postavení jednotlivých mládežnických organizací politických stran? Zda a do jaké míry jsou mládežnické organizace samostatné, nebo zda je jejich činnost závislá na politické straně?*

V práci byly zvoleny dva přístupy, prostřednictvím kterých je analyzován význam mládežnických organizací pro politické strany. Pro získání informací o formální provázanosti mládežnické organizace a politické strany bylo čerpáno především ze stanov mládežnických organizací a politických stran a studia interních dokumentů. K objasnění prvků neformální roviny spolupráce mládežnické organizace a politické strany byly provedeny polostrukturované rozhovory s čelnými představiteli mládežnických organizací. Obsahem rozhovorů bylo několik oblastí spolupráce a střetů mládežnické organizace s politickou stranou. Během rozhovorů jsem zjišťovala, zda má mládežnická organizace uzavřenou smlouvu o spolupráci s partnerskou stranou, zda mají mladí lidé vyhrazená místa na kandidátních listinách politických stran, jak probíhá setkávání představitelů daných subjektů, zda a do jaké míry mládežnická organizace souhlasí s politikou strany, jak mládežnická organizace získává nové členy, jaký má systém vzdělávání svých členů a jakým způsobem získává finance pro svou činnost.

V závěru práce byl také proveden rozbor počtu členů mládežnických organizací na kandidátních listinách politických stran a jejich úspěšnost ve volbách. Pro výzkum byly zvoleny troje volby, ve kterých je v České republice voleno poměrným volebním systémem s více volebními obvody. Jedná se o komunální volby v roce 2014, volby do Poslanecké sněmovny v roce 2013 a krajské volby v roce 2012. Srovnání se zaměřilo pouze na Brno, respektive Jihomoravský kraj.

Pro srovnání byly zvoleny mládežnické organizace politických stran, které byly do minulého volebního období přítomny v Poslanecké sněmovně a v současné době mají svoji místní organizaci působící v Brně. Výzkum se tedy zaměřil pouze na místní jednotky mládežnických organizací politických stran zastoupených v Brně. Jedná se o Mladé lidovce a Mladé křesťanské demokraty spolupracující s KDU-ČSL, Mladé sociální demokraty, kteří spolupracují s ČSSD, Mladé konzervativce, jejichž partnerem je především ODS, Svaz mladých Komunistů, kteří jsou součástí KSČM a Mladé zelené sympatizující se Stranou zelených.

Práce se skládá ze dvou částí. První část nabízí teoretický podklad pro část druhou, která se již zabývá vlastním výzkumem zaměřeným na mládežnické organizace a jejich provázanost s politickými stranami. Celá práce je pak rozdělena do pěti kapitol. První kapitola, nazvaná *Teorie politických stran*, vymezuje pojem politická strana, zabývá se typologií politických stran a zaměřuje se na význam organizace a organizační struktury strany. Druhá kapitola, *Stranický systém a jeho institucionalizace*, se zabývá významem institucionalizovaného stranického systému, potažmo institucionalizací politických stran jakožto předpokladu pro vznik a fungování přidružených organizací. Třetí kapitola, nazvaná *Vznik a vývoj stranického systému v České republice po roce 1989*, se zaměřuje především na popis vývoje stranického systému v České republice a jeho jednotlivými fázemi. Čtvrtá kapitola má název *Přidružené organizace politických stran* a zabývá se přidruženými politickými organizacemi obecně. Především se zaměřuje na teoretické vymezení mládežnických organizací politických stran. Je zde vymezen vztah mládežnické organizace a politické strany a jsou specifikovány rozdíly mezi těmito dvěma subjekty. Dále kapitola popisuje funkce mládežnických organizací v politickém systému i jejich funkce ve vztahu ke společnosti. Pátá kapitola je již zaměřená na konkrétní mládežnické organizace v Brně.

V práci jsem čerpala z mnoha zdrojů. V teoretické části se v první kapitole zabývám teorií a kategorizací politických stran, pro což bylo stěžejních několik knih. Mezi hlavní bych zmínila knihu Giovanni Sartoriho *Strany a stranické systémy: schéma*

pro analýzu, ve které se autor mimo jiné zabývá definicí politických stran a jejich vnitřním uspořádáním strany i uspořádáním v celém stranickém systému. Dále je to publikace Petra Fialy a Maxmiliána Strmisky *Teorie politických stran*, která byla stěžejní v oblasti vymezení a definice politických stran. Jejím obsahem je především analýza různých pohledů na politické strany a stranické systémy, autoři se zaměřují na problematiku definice politické strany, funkce politické strany a také typologii politických stran. Pro definici pojmu politická strana jsem využila také obecné publikace *Pozvání do politologie* od autorů Vladimíra Čermáka, Petra Fialy a Dalibora Houbala, kteří poskytují další pohled na politické strany a jejich definici.

V druhé části první kapitoly se zabývám typologií politických stran. Pro tuto práci jsem použila typologické vymezení Maurice Duvergera, který je považován za jednoho z nejvýznamnějších autorů zabývajících se problematikou typologie politických stran, o níž pojednává především v knize *Politické strany*. Dále jsem zpracovala typologii Otto Kirchheimera, která byla poprvé zveřejněna v roce 1966 v článku *The Catch-all Party* a také vymezení kartelových stran Richarda Katze a Petera Maira, které použili ve svém článku *Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party*, uveřejněném v roce 1995. Další část kapitoly, která se týká organizace a organizační struktury politických stran, je postavena také na několika zdrojích. Stěžejní je publikace Michala Klímy *Volby a politické strany v moderních demokraciích*, která se týká analýzy volebních systémů v demokratických systémech a také vymezení funkcí a vnitřní organizace politických stran. Dále je to kniha Jana Kellera *Sociologie, byrokracie a organizace*, odkud byly čerpány především obecné informace k významu organizační struktury. Jan Keller v této knize navazuje na Maxe Webera a jeho teorie. Tato podkapitola také z větší části čerpala z článku Víta Hlouška a Lubomíra Kopečka *Krise české politiky: Odejde zlo s politickými stranami?*

Druhá kapitola, týkající se institucionalizace stranických systémů, potažmo institucionalizace politických stran, se opírá o několik stěžejních zdrojů. Mezi ně patří publikace Scotta Mainwaringa *Rethinking Party Systems in the Third Wave of Democratization. The Case of Brazil*, ve které se zabývá výzkumem vlivu institucionalizace stranických systémů na kvalitu demokratických zřízení. Dále v této práci využívám definici institucionalizace dle Samuela Huntingtona. Ten se institucionalizací politických systémů věnuje v knize *Political Order in Changing Societies*. Tato kapitola byla zpracována také dle teoretických přístupů Angela Panebianca, který tuto problematiku zpracovává v publikaci *Political parties:*

organization and power. Podkapitola týkající se institucionalizace politických stran čerpá především z publikace Leona D. Epsteina *Political Parties in Western democracy*.

Pro třetí kapitolu, která popisuje vznik a vývoj politického systému České republiky, jsou stěžejní především tři zdroje. První publikace je od autorů Jana Bureše, Jakuba Charváta, Petra Justa a Martina Štefka *Česká demokracie po roce 1989*, v níž se zabývají politickým systémem v poslední etapě vlády Komunistické strany a následně vznikem a vývojem demokratického systému a jeho institucemi v České republice po roce 1989. Druhým zdrojem je článek Petra Fialy a Maxmiliána Strmisky, uveřejněný v časopisu *Středoevropské politické studie, Kontinuita a diskontinuita českých stranicko-politických systémů*. Důležitý je také příspěvek Petra Fialy, Miroslava Mareše a Pavla Pšejji *Český stranický systém po roce 1989*, z nějž byly převzaty jednotlivé etapy vývoje českého stranického systému.

Pro zpracování čtvrté kapitoly byl stěžejním autorem Aleš Roztočil se svým příspěvkem *Mládežnické organizace politických stran* uvedeným v publikaci Vojtěcha Šimíčka *Mládežnické organizace politických stran v České republice*. Tato publikace je v České republice jediným zdrojem zabývajícím se danou tematikou. Další publikací pro zpracování této kapitoly byla kniha Radoslava Štefančíka *Politické mládežnické organizace na Slovensku*, v níž se zabývá především vlivem institucionalizace politického systému na vznik a rozvoj mládežnických organizací politických stran a zaměřuje se na současné mládežnické organizace na Slovensku.

Praktická část práce, zaměřená na mládežnické organizace politických stran v Brně, byla zpracována především z provedených polostrukturovaných rozhovorů s představiteli jednotlivých organizací a ze stanov mládežnických organizací a stanov politických stran.

---

1 Teorie politických stran

V demokratickém politickém systému je nutná existence politických stran. Politické strany jsou výsledkem dlouhého historického vývoje a jejich vznik je spjat s existencí industriální společnosti (Klíma 2003: 13). Vytvořit obecně platnou definici politické strany je, jak upozorňuje Fiala, nemožné. V žádném případě nebude definice obecně platná, v případě vytvoření minimální definice zase nebude mít téměř žádnou specifickou vypovídající hodnotu (Fiala 1995:108). Definovat politickou stranu se však i přesto již pokusilo mnoho autorů, kteří se ve většině případů shodují na několika charakteristikách. Část charakteristiky je obsažena také v minimální definici G. Sartoriho, který charakterizuje politickou stranu jako „*politickou skupinu, která se účastní voleb a je schopna jejich prostřednictvím umístit své kandidáty do veřejných úřadů.*“ (Sartori 2005: 72) Jako další v literatuře uváděná minimální definice, která nenese příliš specifické znaky, ale snaží se o obecnou charakteristiku politické strany, je definice R. O. Schultzeho. Ten charakterizuje politické strany jako „*...skupiny stejně smýšlejících občanů, jejichž cílem je prosazení společných politických představ.*“ (Schultze 1995: 504) Vedle minimálních definic můžeme politickou stranu charakterizovat také pomocí speciálních definic. Jsou to definice, které „*...nemusejí platit pro všechny myslitelné typy politických stran za všech okolností.*“ (Fiala, Strmiska 2009: 30) Při srovnání různých definic můžeme dospět k závěru, že převážná většina z nich se shoduje v několika kritériích. Jedná se především o kritérium úsilí o získání politické moci, jíž chtějí dosáhnout ve volbách, jedná se o dobrovolné, otevřené a trvalé organizace, jejichž členové mají společné představy nebo zájmy (Tamtéž: 32). Hlavní kritéria politické strany se snaží prezentovat také čeští autoři V. Čermák, P. Fiala a D. Houbal: „*Politické strany jsou organizovaná a dobrovolná sdružení většího počtu osob, které se snaží vzájemnou konkurencí ve volbách získat politickou moc, převzít politickou odpovědnost a prosadit politickou vůli.*“ (Čermák, Fiala, Houbal 1994:51) Jejich definice obsahuje základní prvky, kterými se politické strany odlišují od zájmových skupin. Tito autoři však zvláště uvádějí principy demokratické strany, u které je nutné zdůraznit, že při dosahování svých cílů „*...respektuje určitá pravidla, ústavní vymezení, práva ostatních stran a užívá nikoliv násilných, ale přesvědčovacích postupů.*“ (Tamtéž)

1.1 Typy politických stran a jejich organizace

Politické strany jsou různé povahy. Jejich funkce a zaměření se měnilo v průběhu času a přizpůsobovalo se aktuálním potřebám politických systémů. Jejich typologii se věnuje spousta autorů.

V současnosti se setkáme především s všeobecně uznávanou vývojovou typologií, která rozděluje strany na čtyři hlavní typy. Tuto typologii zastávali především Max Weber, Maurice Duverger, Sigmund Neumann nebo Otto Kirchheimer. Jedná se o nejstarší kádrové strany, dále sledujeme vznik masových stran, které vymezil M. Duverger (Duverger 1954: 32), dalším typem jsou univerzální strany, tzv. catch – all party, které byly definovány na základě teorií O. Kirchheimera (Kirchheimer 1966: 14) a dále dle R. Katze a P. Maira můžeme pozorovat také existenci tzv. kartelových stran (Katz, Mehr 1995: 8).

„Kádrové strany jsou institucionálně slabé.“ (Hloušek, Kopeček 2010: 11) Nemají pevně danou organizační strukturu a vztah s voliči vytváří pouze v předvolebním období. Vznik kádrových stran lze sledovat v průběhu 19. století (Tamtéž).

Typ masové strany se naopak objevuje až na konci 19. století (Tamtéž). Tyto strany ve velké míře integrují své členy do různých aktivit, zapojují je do politiky a kladou velký význam také na přidružené organizace. Charakteristická je pro ni vysoká soudržnost, která je upevňována spoluprací a organizováním stranických akcí a schůzí místních organizací. Za hlavní stranické orgány jsou považovány sjezdy a další stranická grémia, která slouží ke kontrole ostatních orgánů a členů strany. K financování strany jsou využívány stranické příspěvky, čímž se také udržuje příslušnost a soudržnost strany. Mezi masové strany se v našem prostředí z počátku řadily sociálně demokratické strany, podobně jako křesťansko-sociální strany (Strmiska et al. 2005:15).

Po konci druhé světové války se pokouší masové strany rozšířit svoji voličskou základnu i na jiné skupiny, než jsou její tradiční voliči a začíná se přecházet k typu catch - all strany (Kirchheimer 1966:52). Pro charakteristiku volební strany, někdy nazývané také jako univerzální strana (tzv. catch - all strana) je typický velký počet aktivistů, spíše jednotlivců, kteří chtějí budovat kariéru (Tamtéž: 86). Tyto strany se zaměřily na to, aby získaly co největší spektrum voličů. Velký význam je zde přikládán mediálnímu obrazu, důraz je kladen především na image politiků na televizní obrazovce (Strmiska et al. 2005:16). Je zde menší spojení organizace strany

se společností a také nepozorujeme velký zájem politické strany o přidružené organizace. Financování strany z velké části zajišťují státní příspěvky, které strana může využívat k volebním kampaním (Scarrow, Webb, Farell 2002; Panebianco 1988: 133–137).

Později se začínaly projevovat nedostatky catch-all strany, které se týkaly nejen postavení stran ve společnosti, ale také funkcí, které měly plnit. Tyto skutečnosti vedly k pokusům o formulování nových typů stran, ke kterým patří právě definice kartelové strany R. Katze a P. Maira (Orogváni 2006). Pro kartelovou stranu je dle autorů typické posílení znaků catch-all strany. Formální struktura a přílišná organizace není vyžadována, ale naopak se stává spíše přítěží. Finanční prostředky chce získávat spíše pomocí státních dotací. Jak ale uvádí Strmiska a kol., kartelová strana R. Katze a P. Maira se stala předmětem kritiky především pro to, že není příliš aplikovatelná na konkrétní typ stran (Katz, Mair 1995: 18, Strmiska et al. 2005: 19).

Můžeme říci, že ze stran, které chceme v této práci sledovat a analyzovat z hlediska vztahu k přidruženým mládežnickým organizacím, málokterá vykazuje znaky čistého typu dle této typologie. Jak se ukázalo později, je také obtížnější univerzálně aplikovat tuto typologii vzniklou v západních systémech na středoevropské a východoevropské podmínky (Hloušek, Kopeček 2010: 12). Je však možné vyzorovat, že u každé strany se tyto charakteristiky projevují, a to více či méně zřetelně a jasně.

V České republice můžeme dle zhodnocení organizační struktury a členství ve straně označit ODS jako volební stranu a ČSSD s KSČM pak na opačném pólu jako strany masové. ODS nepožaduje aktivitu členů, nemá jasná pravidla pro formální organizování svých členů, nevyžaduje soudržnost, zato ČSSD a KSČM více dbají na soudržnost a aktivitu svých členů, poskytují jasná pravidla fungování a sdružování členů a formálně také více dbají na přidružené organizace. V případě ČSSD je tato skutečnost způsobena historickou zkušeností především z doby Rakousko-Uherska, první republiky a let 1945–1948, kdy se její organizace přibližuje modelu masové strany. Dle aktuální situace můžeme konstatovat, že KDU-ČSL by měla stát na pomezí těchto dvou modelů. Na počátku 90. let strana omezila požadavky na aktivitu svých členů, zůstala jí však pravidla pro jejich sdružování a organizování, a významná je také velikost členské základny vzhledem k podílu všech voličů. Oslabení pravidel a apelů na aktivní stranictví bylo způsobeno situací na začátku 90. let, kdy bylo členství v politických stranách hodnoceno velice negativně. (Linek 2004: 189).

1.2 Organizace politických stran

Politické strany mají svoji vnitřní organizační strukturu. Jsou uvnitř rozděleny na jednotlivé organizační jednotky, z nichž každá má své místo v určité hierarchii strany, z čehož vyplývají také její mocenské pravomoci. Organizační struktura je prvkem stability a uspořádání ve straně, její hierarchická struktura však způsobuje také boje a konflikty, jejichž důsledkem je dynamická povaha strany (Maor 2003:13). Organizační struktura strany plní několik funkcí, jež odhalil již Max Weber a rozpracoval je Jan Keller. Organizační struktura umožňuje dělbu práce, obsahuje obecné normy a předpisy, které členům strany usnadňují rozhodování, upravuje hierarchii, která rovněž udává hranice pro rozhodování jednotlivých členů podle úrovně, na které se nacházejí, a také usnadňuje komunikaci a ustavuje komunikační kanály (Keller 1996: 64).

Struktura organizace je vyústěním samotného charakteru politické strany. „*Politická strana je společenstvím podobně smýšlejících lidí, jež je vnitřně strukturováno*“ (Klíma 2003:19). Nejčastěji se jedná o organizaci, která působí na území celého státu, avšak skládá se z několika menších podjednotek – místních organizací. Spolupráce mezi těmito jednotkami funguje zpravidla v rovině vertikální a v rovině horizontální. V České republice se vytváří většinou čtyřstupňová vertikální struktura: „*místní, okresní, regionální a celostátní*“ (Tamtéž). Horizontální rovina pak člení stranu vnitřně na orgány „*zastupitelské, výkonné, soudní a kontrolní*“ (Tamtéž). Zastupitelské orgány jsou shromážděním členů. Týkají se všech úrovní vertikální struktury. Výkonnou složkou je volený předseda, výbor a předsednictvo, nebo jmenovaný orgán. Instrukce pro rozhodování pak plní soudní moc ve straně.

K tématu stranické organizace se váže také členská základna, tedy počet členů politické strany. Určujícím faktorem je v této oblasti nejen počet členů, ale také pravidla a podmínky pro přijetí nových členů do politické strany (Klíma 2003: 20). Institut členství je pro politické strany nezbytný a podmínky členství jsou vymezeny v legislativě a také vnitřními stanovami jednotlivých politických stran (Šimíček 1993: 236). Nepostradatelnost členské základny není významná pouze z hlediska členských příspěvků pro stranu, ale také z hlediska plnění funkcí politické strany. Vít Hloušek a Lubomír Kopeček upozorňují zejména na neplnění funkce artikulace a agregace. (Hloušek, Kopeček 2014: 29). Titíž autoři kritizují české politické strany za jejich pasivitu a nebudování vztahů s přidruženými, například mládežnickými organizacemi (Tamtéž: 30).

2 Stranický systém a jeho institucionalizace

Stranické systémy tvoří jednu ze základních součástí demokratických politických systémů. Politické systémy nejsou pouze vládní instituce jako legislativa, soudy a administrativní jednotky, ale zahrnují všechny struktury v jejich politických aspektech (Almond, Powell 1966: 17). Stranické systémy jsou pak tvořeny politickými stranami, vztahy mezi nimi a jejich konkrétními vlastnostmi. Mainwaring definuje stranický systém jako systém „množství stran, které se interagují v ustálených vzorcích.“ (Mainwaring 1999: 24)

Stranickým systémem se zabývají také Cabada a Kubát, kteří ho definují jako: „Na jedné straně konfigurace politických stran v rámci politického systému, na straně druhé soubor vzájemných vztahů mezi politickými stranami a schémat chování, která jsou důsledkem mezistranické rivality determinované především bojem o hlasy voličů, a v případě většího počtu stran nutností hledání eventuálních partnerů připravených účastnit se procesu formování vládních koalic.“ (Cabada, Kubát 2002: 247)

Nejčastěji jsou stranické systémy klasifikovány podle několika kritérií, mezi něž patří počet relevantních stran v systému a jejich velikost, ideologická polarizace stran, tedy jejich odstup a institucionalizace stranického systému (Sartori 2005: 123–125). Štefančík pak právě kritérium stupně institucionalizace stranických systémů využívá ve svém výzkumu k hodnocení vztahu mládežnických organizací a jejich partnerských stran (Štefančík 2010: 37).

Míra institucionalizace stranických systémů udává dle Mainwaringa charakter a kvalitu demokratických systémů (Mainwaring 1999: 36). To však zpochybnil Strmiska, který toto Mainwaringovo tvrzení podrobuje kritice z toho důvodu, že zde může nastat také opačná situace, kdy kvalita demokracie působí na kvalitu stranických systémů (Strmiska 2000). Nelze tedy jednoznačně přisuzovat tak zásadní primární význam kvalitě a institucionalizaci stranických systémů.

Zásadní pro institucionalizaci stranických systémů je institucionalizace samotných politických stran. Tím se rozumí vznik, postupný vývoj a získávání formální stability strany, ke kterému dochází především v průběhu času a během upevňování organizační struktury. Je to proces, ve kterém se politické strany navenek stávají nejen stabilní součástí politického systému, ale také součástí systému společenského. „Jedná se o proces spojený se vznikem, následným vývojem a samotnou existencí politické strany.“ (Jarmara 2013: 53) Institucionalizací rozumíme také uznání politické strany za legitimního a stabilního aktéra ve společnosti samotnými členy společností. Pojem

institucionalizace byl definován Samuelem Huntingtonem jako „...*proces, ve kterém organizace získávají hodnotu a stabilitu.*“ (Huntington 1968: 12). Úroveň institucionalizace se pak může měřit jako přizpůsobivost, složitost, autonomie a soudržnost organizace a jejích postupů (Tamtéž).

Přizpůsobivost znamená schopnost organizace přizpůsobit se změnám v prostředí, v němž působí. Ke zjištění, jak je organizace přizpůsobivá, se užívá tří faktorů. Prvním je stáří organizace, dále tzv. generační věk, který udává schopnost organizace předávat vedení a chod organizace na další generaci. Třetím faktorem je tzv. organizační přizpůsobivost. Tento termín se používá pro určení schopnosti organizace najít a zakomponovat nové funkce a cíle organizace, jakmile zjistí, že cílů, pro které byla vytvořena, a funkcí, které měla plnit, bylo dosaženo (Tamtéž: 15). Dalším kritériem úrovně institucionalizace je složitost, která spočívá v organizační struktuře a její členitosti. Toto kritérium předpokládá, že čím členitější je organizační struktura a čím víc má podjednotek, tím lépe udržuje soudržnost a loajalitu členů. Počet organizačních úrovní politické strany určuje její komplexnost a velikost (Tamtéž: 18).

Autonomie organizace se pak zkoumá tím, do jaké míry má organizace vlastní zájmy a vlastní činnost. Znamená to tedy, že organizace může být považována za institucionalizovanou, pokud se jí podařilo „...*vytvořit vlastní cíle, zájmy a postupy.*“ (Tamtéž: 20) V neposlední řadě pak institucionalizace organizace závisí na její soudržnosti a jednotě. Huntington zdůrazňuje především konsensus při řešení sporů (Tamtéž:22).

Mainwaring hodnotí institucionalizaci politických systémů podle čtyř kritérií a následně rozlišuje slabě a dobře institucionalizovaný systém. Dobře institucionalizovaný systém se vyznačuje tím, že politické strany a političtí aktéři mají jasné představy o tom, co chtějí dělat, o tom, kam směřují a jakou činnost mají vykonávat. Jsou si také vědomi toho, kdo jsou jejich partneři a konkurenti. Takovýto systém je vysoce stabilní a výměna aktérů je neobvyklá a téměř vyloučená (Mainwaring 1999: 69).

Angelo Panebianco definuje institucionalizaci jako „*stav organizace, která ztrácí identitu nástroje. Postupně se stává hodnotnou sama o sobě a její hodnoty jsou od ní neoddělitelné.*“ (Panebianco 1988:53). Úroveň institucionalizace je dle něj definovaná „*umístěním centrálního byrokratického aparátu a mimoparlamentních organizací, vnitřní homogenitou a jednotným způsobem řízení, stylem financování, vztahem k vnějším a přidruženým organizacím a stylem ustanovení členů do vedoucích funkcí*

strany.“ (Tamtéž: 40) Autor poukazuje na dva faktory, skrze něž lze zkoumat úroveň institucionalizace. Jedná se o stupeň autonomie a stupeň systémovosti (Tamtéž:55). Autor také upozorňuje na neustálý vývoj a dynamiku politických stran, na které je třeba z této perspektivy nahlížet (Tamtéž: 49). Vývoj organizace strany pojímá A. Panebianco ze dvou pohledů - využívá kromě institucionalizace také genetický model. Za zásadní považuje genetický model z důvodu velkého významu historického vývoje, původu organizace a způsobu konsolidace. Genetický model má tři části. Jedná se o vznik a rozvoj organizace, vznik externí instituce a přítomnost charismatického lídra (Tamtéž: 52).

2.1 Institucionalizace politických stran

V ČR začíná docházet k institucionalizaci současných politických stran po roce 1989. Děje se tak v podmínkách nestabilního období přechodu od komunistického režimu vlády k demokracii. Institucionalizaci politických stran v České republice, potažmo ve všech tzv. postkomunistických zemích, ovlivňoval samotný způsob vzniku politických stran. Strany tak měly odlišné počáteční podmínky z hlediska vnitřní organizace i stability. Dalším faktorem ovlivňujícím institucionalizaci je počet členů strany, který dle Leona D. Epsteina působí ke zvýšení legitimacy strany (Epstein 2000: 117–118)

Vzhledem k předchozímu období tzv. „vlády jedné strany“ nebyl v období vzniku a institucionalizace politických stran po roce 1989 v České republice, až na výjimky, o politické strany velký zájem. Není zájem nejen o členství ve straně, ale ani o politické strany jako aktéry společenského a politického systému. Tato skutečnost byla také podpořena popularitou tzv. nepolitické politiky, kterou hlásalo Občanské fórum v čele s Václavem Havlem (Jamara 2013, 70).

Toto období nezájmu o politiku a o politické strany se projevilo také mezi mladými lidmi. Teprve později se s větší mírou institucionalizace politických stran opět oživuje jejich zájem a vznikají mládežnické organizace přidružené k politickým stranám. Navazují při tom na historické zkušenosti demokratického systému meziválečné Československé republiky (Fiala, Schubert 1993: 45) V podmínkách institucionalizované strany pak mohou vznikat, existovat a vyvíjet se přidružené organizace. Přidružené organizace jsou tak součástí stranické soustavy (Mladí konzervativci).

Ke vzniku přidružených organizací k politickým stranám však dochází již v období rekrutace masových stran v první polovině 20. století. Hlavním cílem vytváření politických stran a přidružených organizací bylo integrovat voliče do okolí strany (Strmiska et al. 2005: 15).

2.2 Vznik a vývoj stranického systému v České republice po roce 1989

V České republice byl po roce 1989, kdy došlo k pádu komunistického režimu v Československu, opět umožněn vznik svobodného stranického systému. Nové politické strany začaly vznikat téměř okamžitě po 17. listopadu 1989. Vznik a vývoj nového stranického systému byl na jedné straně ovlivněn historickou zkušeností demokratického systému, avšak na druhé straně nebylo příliš reálné uvádění této zkušenosti do praxe, neboť osobnosti, které vytvářely nový stranický systém, nemohly mít přímou osobní zkušenost s tímto demokratickým stranickým systémem z důvodu velké časové vzdálenosti (Bureš, Charvát, Just, Štefek 2012:60). Při vzniku stranického systému lze identifikovat tři typy subjektů. Jsou to strany, které existovaly již před revolucí v roce 1989, dále strany, které po roce 1989 obnovily svoji činnost a navázaly na tradici před únorem 1948, a dále subjekty, které se „*transformovaly do podoby politických stran z původních disidentských skupin působících v normalizačním Československu*“ (Tamtéž: 233).

V hodnocení a klasifikaci stranického systému a především také jeho kontinuity, nebo návaznosti stranického systému Československa, respektive České republiky, narážíme na několik přístupů různých autorů. Nelze jednoznačně říci, zda je systém kontinuitní či diskontinuitní se systémem před listopadem 1989. V systému lze nalézt kontinuitní prvky, jako je nepřetržitá existence některých stran, nelze však systém označit za kontinuitní celkově. (Fiala, Strmiska 2001, online). Na přetrvávání cleavages podle S. Rokkana jako dalšího kontinuitního prvku se zaměřuje J. Kunc. Ten mluví o různé intenzitě přítomnosti štěpných linií v průběhu vývoje demokratického stranického systému (Kunc 2000: 167) Na cleavages, neboli také vývoj štěpení, upozorňuje také M. Klíma, který je dává do souvislosti se vznikem a vývojem politických stran a následně také celých stranických systémů (Klíma 2003: 68–69).

Český stranický systém se utvářel pozvolným procesem. P. Fiala, M. Mareš a P. Pšeja jeho vývoj rozdělují do několika fází, kde je hlavním kritériem a mezníkem konání voleb do Poslanecké sněmovny, jakožto hlavních událostí v daných obdobích:

1. „*Období kladení základů systému (od listopadu 1989 do voleb v roce 1990)*
2. *Období utváření systému (1990–1992)*
3. *Období stylizace systému (1992–1996)*
4. *Období vyvažování sil v systému (od 1996 do 2002)*“ (Fiala, Mareš, Pšeja 2000: 359)

Pro první období, vyznačující se kladením základů systému, je specifíkem existence Občanského fóra, které bylo vnitřně heterogenním uskupením a nejednalo se o politickou stranou v pravém slova smyslu. Toto období se také vyznačuje spíše odmítavým postojem k politickým stranám. Hlavním protivníkem OF byla Komunistická strana Československa (KSČ). V českém systému se projevil také křesťanský prvek. Na jeho základě existovala Československá strana lidová (ČSL), která byla charakteristická nepřerušenou činností, a 3. prosince 1989 z některých skupin, které se pohybovaly v katolickém disentu, vznikla Křesťanskodemokratická strana (KDS). ČSL a KDS následně vytvořily unii zvanou Křesťanská a demokratická unie (Tamtéž: 359–361).

Druhé období se již vyznačuje upevnováním systému v jeho základních prvcích a také v něm sledujeme náklonnost k politickým stranám, které začínají být vnímány jako důležitý článek demokratického systému a prostředkem k vyjádření vůle občanů. V tomto období se také rozpadá Občanské fórum a vznikají další politické strany, z nichž nejvýznamnější a dodnes trvající byla ODS (Tamtéž: 363).

Další rozdělení do jednotlivých etap vývoje stranického systému nabízí Fiala a Strmiska. Vychází z periodizace od Fialy, Mareše a Pšeji, ale upravují ji.

1. „*Renesance stranickopolitického systému*
2. *První vlna prozatímního strukturování stranickopolitické soustavy*
3. *Druhá vlna strukturování stranickopolitické soustavy*
4. *Stabilizace formátu stranického systému a první projevy krize*
5. *Pokračující krize koaličních formulí a pokusů o rekonfiguraci systému*
6. *Neuzavřená etapa bez jasné charakteristiky po roce 2002*“ (Fiala, Strmiska 2005: 1360)

Druhá etapa je ukončena rozpadem OF, ostatní jsou ukončeny volbami do PS (Fiala, Strmiska 2005: 1362).

3 Přidružené organizace politických stran

Pro vysvětlení mládežnické organizace politické strany je užitečné vysvětlit vznik a vývoj přidružených organizací politických stran.

Již v 19. století se v Evropě začínají vytvářet různé zájmové skupiny s rozdílnými cíli. Jejich hlavní funkcí byla artikulace určitých zájmů ve společnosti, velmi významný vliv měly na politický život a také na upevňování demokracie. Mezi politicky nejrelevantnější sdružení patřila podnikatelská sdružení a odbory (Fiala, Schubert 1993: 49). Přidružené organizace politických stran vznikají v době prvního výskytu masových stran, který datujeme do konce 19. století (Strmiska 2005: 15).

3.1 Zařazení přidružených organizací

Na přidružené organizace může být názíráno jako na jistý druh zájmové skupiny. Definici zájmové skupiny zaměřenou na artikulaci politických zájmů uvádí Almond. Zájmová skupina je dle něj taková skupina, která usiluje o dohodu s jinými skupinami a o prosazení svých zájmů tak, že působí na výkon politiky ve svůj prospěch (Almond 1971: 78). Velká část zájmových skupin však nepůsobí za účelem ovlivňování politiky a prosazování politických zájmů, ale tato činnost je nezbytnou součástí jejich činnosti při prosazování jejích zájmů (Fiala 1999: 54). Dle A. Bartáka však mládežnické organizace politických stran není příliš vhodné považovat za zájmové organizace. Tyto organizace totiž mají přímou vazbu na jednu konkrétní politickou stranu a mají tedy status spíše přidružených organizací, nikoliv samostatných zájmových skupin. Přidružená organizace by měla mít formální i neformální vazby na politickou stranu. Daná politická strana by také měla považovat danou přidruženou organizaci za vlastní. Přidružená organizace a politická strana se také vzájemně ovlivňují (Barták 2006: 257).

Přidružené organizace politických stran se mohou vyskytovat v několika formách, v závislosti na spolupráci a provázanosti s politickými stranami. Rozlišujeme přidružené organizace, které stojí mimo stranu a mají vlastní členství, nebo se jedná o sdružení, které se vyznačuje částečným nebo úplným překrytím členství (Duverger 1965: 47).

Přidružené organizace politických stran pak sdružují vždy nějakou skupinu občanů s podobnými zájmy a podobnou charakteristikou. Jedná se nejčastěji o odbory, mládežnické organizace nebo organizace žen (Klíma 1998: 24).

3.2 Mládežnické organizace politických stran

Jedním z typů přidružených organizací jsou mládežnické organizace. Dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, mohou být členy této organizace také občané mladší 18 let. Mládežnické organizace politických stran jsou tedy organizace, které sdružují fyzické osoby, mladé lidi, jejichž věkové rozpětí určí stanovy dané organizace. Nejčastěji se jedná o rozmezí 15–35 let. Hovoříme o politických sdruženích, jejichž cílem je aktivní účast na politickém dění, mohou se však podílet také na jiných aktivitách, jako jsou např. vzdělávací aktivity, práce s mládeží a dětmi apod. V neposlední řadě je kritériem pro mládežnickou organizaci politické strany také partnerství s politickou stranou. V typické formě můžeme mluvit o jakési „*dceřiné organizaci politické strany*“ (Roztočil 1999: 10), přičemž u jednotlivých mládežnických organizací můžeme sledovat různou míru napojení dané organizace na politickou stranu (Roztočil 1999: 9–10). Ukazateli provázanosti a spolupráce mládežnické organizace a politické strany je současné členství v mládežnické organizaci a politické straně, závislost na finančních příspěvcích nebo podpora strany z pozice mládežnické organizace a naopak. Hovoříme o materiálním hledisku. Zkoumání vztahů mezi politickou stranou a její mládežnickou organizací je možné také z formálního hlediska, kde jsou důležitá kritéria zakotvená ve stanovách dané mládežnické organizace či politické strany (Roztočil 1999: 13–14).

3.2.1 Mládežnické organizace a politické strany

K vymezení pojmu mládežnické organizace je užitečné zdůraznit odlišnost od politické strany. Pokusili se o to Joseph La Palombora a Myron Wiener, podle nichž můžeme politickou stranu klasifikovat na základě čtyř kritérií:

- 1) „Trvalá organizace, tj. organizace, která pravděpodobně přežije své současné vůdce.
- 2) Dobře zařízená a zjevně trvalá místní organizace, udržující pravidelné a rozmanité vztahy v celostátním měřítku.
- 3) Rozhodná vůle celostátních a místních vůdců organizace dosáhnout a vykonávat moc, ať už sami nebo s jinými, a nikoli pouze moc ovlivňovat.
- 4) Snaha vyhledávat lidovou podporu ve volbách nebo jiným způsobem.“ (La Palombora, Weiner, 1966: 6, Novák 1997: 22).

Můžeme pak konstatovat, že body třetí a čtvrtý, tedy vůle vykonávat politickou moc a zúčastňovat se voleb, jsou typické pouze pro politickou stranu, čímž se liší

mládežnické organizace od politických stran. Mládežnické organizace jsou tedy spíše zájmovými skupinami, jež sdružují mladé lidi, kteří nevykonávají činnost politických stran. Jsou ale významné jak z hlediska zapojení mladých a formování jejich osobnosti a názorů, nejen politických, tak také z hlediska utváření politiky strany. Politická strana s organizacemi často spolupracuje a v současné době vývoje a institucionalizace politických stran na ně bere ohled a snaží se s nimi v různé míře spolupracovat (Roztočil 1996: 10). Rozdíly mezi politickými stranami a zájmovými skupinami se zabývají také Petr Fiala a Klaus Schubert. Ti hlavní rozdíl spatřují v přebírání politické odpovědnosti a v prostoru, ve kterém jednotlivé subjekty působí. Cílem politické strany je především získání politické moci, ale musí také přebírat odpovědnost v politickém působení. Zájmová skupina, kam můžeme zařadit také přidruženou mládežnickou organizaci, se také snaží získat postavení v politickém životě, ale nechce již mít politickou odpovědnost. Místem působnosti politických stran je pak z velké části parlament a vláda, pro přidružené organizace jsou to například politické strany nebo další prostory veřejného života (Fiala, Schubert 1993: 53).

3.2.2 Funkce mládežnických organizací politických stran

Mládežnická organizace politické strany má význam jak z hlediska sociologického, tak také z hlediska politologického, kterým by se tato práce měla zabývat. V politické mládežnické organizaci mají mladí lidé jednu z prvních možností, jak se aktivně zapojit do politiky. Mladí lidé tak mají možnost dostat se do užšího kontaktu s politiky, mají možnost diskutovat a můžou také aktivně předkládat náměty k řešení. Můžeme říct, že tato aktivní účast v politickém světě mladého člověka velice ovlivní v pozdějším rozhodnutí, zda se politice bude věnovat, to znamená, zda vstoupí aktivně do politiky, či nikoliv. Tato angažovanost mladých lidí v blízkosti politického dění může vést člověka k pozitivnímu i negativnímu rozhodnutí. Není pravidlem, že člověk, který je členem politické mládežnické organizace, se bude politice věnovat i nadále. Pro spoustu lidí je toto působení pouze velkou zkušeností v oblasti řízení lidí, managementu, marketingu, a tyto zkušenosti následně využije mimo politickou oblast. Pro mladé lidi je členství v mládežnické organizaci velkou praktickou zkušeností také ve zkušenosti organizování akcí a seminářů, vzdělávacích akcích apod. (Štefančík 2010: 73). Pro ostatní je naopak tato politická aktivita a informace z politického světa velkou inspirací proto, aby se politice věnovali i v pozdějším věku (Štefančík 2010: 62).

Mezi hlavní politické funkce mládežnických organizací patří zastupování strany mezi mládeží. V praxi to znamená, že členové mládežnických organizací mají za úkol získávat straně příznivce z řad mladých lidí. (Roztočil 1996: 12). Dále je to také pořádání různých kulturních, vzdělávacích nebo sportovních akcí. Mládežnické organizace mohou mladým lidem poskytovat informace o politickém systému, o aktuálních otázkách a problémech, a tak jim pomoci utvářet názory (Štefančík 2010: 64–65).

Na opačném pólu aktivity stojí zastupování zájmů mládeže uvnitř politické strany a ve společnosti. Tato funkce prospívá jak mladým, tak také politické straně, které mládež poskytuje nutnou reflexi a názory na určité politické kroky, v souvislosti s novými politickými debatami a problémy ve společnosti. (Roztočil 1996: 12).

Pro politickou stranu má mládežnická organizace význam také z hlediska předvolebních kampaní, kdy plní úlohu v případě mobilizace voličů před volbami. Členy mládežnických organizací politické strany zapojují do své předvolební kampaně, a tak získávají vcelku loajální a ekonomicky nenáročný prostředek pro svou předvolební agitaci. Mladí lidé jsou zapojeni především do meetingů, plní úlohu také v oblasti internetové komunikace, na sociálních sítích, vylepování plakátů a vykonávají různé další činnosti (Štefančík 2010: 68).

Další funkci můžeme nazvat výchovou stranického dorostu. Tato funkce by měla zabezpečovat dorůstání a výchovu budoucích loajálních členů politické strany (Roztočil 1996: 12).

4 Propojení mládežnických organizací a politických stran

4.1 Metodologie

Pro tuto bakalářskou práci byla zvolena kvalitativní metoda polostrukturovaných rozhovorů. Rozhovory byly provedeny s čelnými představiteli, tedy předsedy popř. místopředsedy místních jednotek mládežnických organizací politických stran působících v Brně. Rozhovory byly se souhlasem všech respondentů nahrávány a následně byl proveden přepis těchto rozhovorů. Tuto metodu jsem zvolila pro získání informací o skutečném a praktickém fungování organizace a především o tom, jaká je faktická spolupráce a provázanost, případně závislost mládežnické organizace a politické strany. Aktuální informace přímo od představitelů jednotek mládežnických organizací umožňují srovnat praktické neformální fungování spolupráce a pravidla formálně zakotvená a garantovaná ve stanovách organizací.

Cílem výzkumu bylo popsat fungování místních jednotek mládežnických organizací v Brně se zaměřením především na význam spolupráce mládežnické organizace a partnerské politické strany. Cílem výzkumu bylo také porovnat rozdíly v těchto oblastech mezi jednotlivými mládežnickými organizacemi zařazenými do výzkumu.

Byly zvoleny proměnné týkající se oblastí spolupráce mládežnických organizací a politických stran. Na základě stanovených proměnných byly vytvořeny otázky pro rozhovor a slouží pro srovnání jednotlivých mládežnických organizací.

Jednotlivé proměnné se týkaly existence smlouvy o spolupráci s partnerskou stranou, která by deklarovala body spolupráce v případě samostatných subjektů, či zda je organizace přímo součástí organizační struktury politické strany. Další proměnnou byla skutečnost formálně vyhrazeného místa na kandidátních listinách politických stran, formální či neformální setkávání představitelů politické strany a mládežnické organizace. Dále se výzkum zaměřil na vytváření programu mládežnické organizace a na jeho rozdíly s politickou stranou. Loajalita mládežnické organizace politické straně se měřila z míry souhlasu, případně kritiky, politického vystupování a jednání politické strany. Další otázky byly zaměřeny na získávání a přístup k novým členům mládežnické organizace, na získávání finančních prostředků mládežnické organizace a existenci příspěvků od partnerské strany a na míru organizace systému vzdělávání.

Tyto indikátory jsem pro přehlednost zanesla do tabulky u každé z mládežnických organizací a provedla mezi nimi srovnání.

Výzkum se tedy zaměřil pouze na místní jednotky mládežnických organizací politických stran zastoupených v Brně. Jedná se o Mladé lidovce a Mladé křesťanské demokraty spolupracující s KDU-ČSL, Mladé sociální demokraty, kteří spolupracují s ČSSD, Mladé konzervativce, jejichž partnerem je především ODS, Svaz mladých Komunistů, kteří jsou součástí KSČM a Mladé Zelené sympatizující se Stranou zelených.

Následující kapitolu jsem zpracovala především na základě stanov, případně dalších dokumentů mládežnických organizací a také z provedených polostrukturovaných rozhovorů.

4.2 Mladí lidovci

Mladí lidovci (ML) jsou zapsaným spolkem ve spolkovém rejstříku od roku 2012. Spolek ML vznikl na základě „*přijetí odpovědnosti za konstruktivní utváření budoucnosti Evropy.*“ (Stanovy ML: čl. 1). Až na sjezdu v roce 2013 se však ustanovily krajské organizace, došlo ke schválení stanov a organizace začala svoji aktivní činnost. Organizace staví na základech křesťanských zásad a dbá na zachovávání duchovního dědictví. Spolek si klade za cíl poskytovat podporu pro všestranný růst mladého člověka se zvláštním zaměřením na společensko-politický aspekt. Mezi cíle spolku určené stanovami patří podpora vzdělání v duchu křesťansko-konzervativních hodnot politiky, podpora úcty, ohleduplnosti, podpora nezištné pomoci a aktivity ve veřejném životě, podpora informovanosti veřejnosti, a to především mladých lidí, o politickém a kulturním světě a také formování myšlenek u mladých, schopnost formulovat názory a zaujmout stanoviska týkající se společenských problémů (Stanovy ML: čl. 2).

Hlavní náplní činnosti spolku je především sdružovat mladé lidi se zájmem o politiku, organizovat akce, přednášky, semináře, stáže a kulturní a společenské akce (Stanovy ML: čl. 2), což potvrzuje i brněnský předseda Filip Chvátal: „*Pořádáme debaty a setkání před volbami, organizujeme školení, Summer camp, což je pětidenní celorepubliková akce s přednáškami, workshopy, kam zveme také politiky z KDU-ČSL.*“ (Chvátal 2016) Členové mládežnické organizace se schází k oficiálním schůzím přibližně desetkrát za rok, k neoficiálním setkáním dochází ještě častěji.

Stanovy mládežnické organizace obsahují také „*něco jako program*“ (Chvátal 2016) Ten se však od politické strany zásadně liší, dle slov představitele ML Brno se považují spíše za neziskovou organizaci, jejímž hlavním posláním je vzdělávání a prosazování občanských hodnot. Organizace je otevřená také novým členům, které získává především skrze osobní kontakt. Vzdělávání členů spolku ML probíhá především v rámci školení a workshopů. Systém vzdělávání není formálně ukotven, je zde pouze snaha o rámcovou systematičnost.

Financování organizace je vícezdrojové. „*Mladí lidovci dostávají příspěvek od KDU-ČSL. Pak mají dotace, vydělávají si také pořádáním plesu. A taky mají členské příspěvky.*“ (Chvátal 2016) Dotace čerpají ML především od nadací Konrad Adenauer Stiftung a Hans Seidel Stiftung.

Organizační struktura spolku je následující: V České republice působí na třech úrovních. Nejnižší jednotkou jsou místní organizace, vyšší jednotku tvoří krajské organizace a nejvyšší jednotkou je samotná celostátní organizace. Každá organizační

jednotka má své orgány. Na místní úrovni je to výroční členská schůze a předsednictvo místní organizace, na úrovni krajské organizace je to krajský výbor a krajská konference a orgány celostátní konference tvoří celostátní sjezd, celostátní výbor, předsednictvo spolku a kontrolní komise (Stanovy ML: čl. 5). Můžeme zde sledovat téměř shodnou organizační strukturu jako má KDU-ČSL.

ML mají v současné době podepsané dvě základní smlouvy o spolupráci s partnerskými subjekty. Je to smlouva s KDU-ČSL a smlouva s Mladými křesťanskými demokraty. ML v Brně uvádí mezi hlavní body spolupráce a příležitost k setkání se zástupci KDU-ČSL pořádání debat a pomoc politické straně v době kampaní. *„Když jsou volby, tak se jim snažíme pomoci, ale nesnažíme se úplně dělat pomoc na stáncích zadarmo. Spíš se snažíme, aby ti lidi byli zaměstnaní, a většinou se to daří.“* (Chvátal 2016) Tento fakt dokazuje jistou snahu o nezávislost mládežnické organizace na politické straně. Podporu politické straně ML vyjadřují také na sociálních sítích, kde se snaží propagovat nejen postoje k aktuálním tématům, ale také prezentují stranu pro účely formování veřejného mínění.

Oficiální setkávání s představiteli politické strany neprobíhá pravidelně. K setkávání členů KDU-ČSL a mládežnické organizace dochází spíše neoficiálně a jedná se o setkávání v rámci akcí a debat či workshopů, které pořádá mládežnická organizace. Na těchto akcích se členové mohou potkat s vrcholnými představiteli KDU-ČSL a využít tato setkání k rozhovorům k získání zkušeností s reálnou politikou.

Kandidatura členů mládežnické organizace na kandidátních listinách není nijak formálně zakotvena. Neformální význam však členství v mládežnické organizaci jistě má. *„Myslím, že máme ve straně určitě lepší postavení, ale kvóty nemáme.“* (Chvátal 2016)

V Brněnské jednotce ML je dle jejich údajů 40 % členů také členy partnerské politické strany. Personální provázanost mládežnické organizace a politické strany je tedy méně než poloviční, přesto poměrně významné.

4.3 Mladí křesťanští demokraté

Mladí křesťanští demokraté (MKD) jsou občanským sdružením, které vzniklo v roce 1997. Stejně jako ML, i MKD zdůrazňují význam uchování evropských hodnot vycházejících z křesťanské tradice. Cílem činnosti sdružení je především umožňovat svým členům i veřejnosti přístup ke vzdělání a získávat další společenské a politické schopnosti a zkušenosti. Organizace tak pořádá převážně vzdělávací a kulturní akce (Stanovy MKD: § 2). Mezi hlavní cíl organizace řadí výchovu mladých lidí pro politickou činnost. „*My se zaměřujeme na výchovu nové politické generace, nových politiků. Myslím, že už se nám to vlastně podařilo. Z našich řad vzešel Pavel Bělobrádek, Marian Jurečka a další politici KDU-ČSL. Potom seznamujeme mladé lidi s politikou, snažíme se je dostat do kontaktu s tou politikou. Pak je to široké spektrum aktivit. Jsou to školení, různé semináře, ... A ještě doplním pomoc politické straně při volební kampani.*“ (Horáček 2016) MKD dle rozhovoru s P. Horáčkem kladou ze všech sledovaných organizací největší důraz na výchovu mladých lidí v oblasti politické praxe a jejich činnost je nejvíce zaměřena tímto směrem.

Předsednictvo mládežnické organizace se schází dvakrát až třikrát do měsíce a konzultuje svoji činnost. K neoficiálním setkáním dochází také na akcích a přednáškách, které MKD pořádají.

Regionální klub v Brně nemá vytvořený písemný program, ale za program považuje činnosti a směřování organizace, které je postaveno na tradičních konzervativních hodnotách. Novým členům je organizace otevřená a získává je především přes osobní kontakt a skrze setkání na akcích pořádaných MKD.

Organizace má systém vzdělávání svých členů, na kterém spolupracuje přímo s politickou stranou. Nemá však nijak formálně ukotvený jednotný vzdělávací systém a účast na vzdělávání není pro členy povinná. „*Máme systém vzdělávání, na kterém spolupracujeme s KDU-ČSL i s Mladými lidovci. Jedná se o systém vzdělávání nových komunálních politiků. Občas se koná třeba mediální školení nebo různé přednášky politiků.*“ (Horáček 2016)

Hlavním zdrojem finančních příjmů jsou pro MKD v Brně granty z nadací. Mezi hlavní zdroj příjmů patří například příspěvky od nadace Konrad Adenauer Stiftung, stejně jako u Mladých Lidovců. Příspěvek od KDU – ČSL dostávají ročně, avšak ten není v takové výši, aby postačoval na celkový provoz organizace. Částečně má organizace také příjem z členských příspěvků, tato částka však není pro zajištění chodu organizace příliš významná.

Organizační strukturu MKD tvoří tři úrovně organizace. Jsou to místní organizace na úrovni obcí, krajské organizace a celostátní organizace, která sdružuje všechny členy. Orgány místních organizací jsou místní shromáždění a výbor místní organizace, na úrovni krajské organizace je to pak krajské shromáždění a krajský výbor a orgány v rámci celostátní působnosti MKD jsou předsednictvo v čele s předsedou sdružení, celostátní výbor, celostátní sjezd a dvě komise (rozhodčí a revizní) (Stanovy MKD: §6). I u MKD můžeme vysledovat podobnou organizační strukturu s partnerskou stranou KDU-ČSL (Stanovy KDU-ČSL: č. 8)

Spolupráce MKD a KDU-ČSL funguje od počátku. Nyní mají od roku 2013 mezi sebou uzavřenou již druhou smlouvu o spolupráci. Smlouvu o spolupráci mají MKD uzavřenou také s ML. MKD uvádí jako hlavní bod spolupráce pomoc při volební kampani. *„S KDU-ČSL spolupracujeme na volební kampani, na které se podílíme. Snažíme se dosadit kvalitní kandidáty na kandidátku KDU-ČSL. Jako hlavní přínos pro politickou stranu vnímám to, že dokážeme mladé lidi něco naučit, vychovat je a oni potom mají větší přehled, než kdyby neporšli mládežnickou organizací.“* (Horáček 2016)

Konají se formální i neformální setkání představitelů mládežnické organizace a politické strany. Oficiální setkání se koná jednou za rok, kdy se schází předsednictva organizace a politické strany na společné schůzi. Příležitostně pak dochází k setkáním například při přednáškách nebo dalších schůzích.

Mládežnická organizace s vystupováním KDU-ČSL souhlasí a její politiku podporuje. Jsou však také oblasti, ve kterých mladí lidé spatřují problém a potom na tyto skutečnosti také upozorňují v jejich prohlášeních a snaží se stranu přimět k jinému jednání. *„Je to třeba komunální politika. Zásadně například odmítáme spolupráci se Stranou zelených – to je třeba věc, kterou my, jako MKD, odmítáme.“* (Horáček 2016)

Na kandidátních listinách není pro členy mládežnické organizace vyhrazené žádné místo. Vše záleží na individuálním úsilí a nominační konferenci. Pro MKD je tato oblast předmětem velkého úsilí a momentální stav není pro ně příliš uspokojivý. *„Dovedu si představit, že by tam mladých lidí mohlo být více.“* (Horáček 2016) Avšak je třeba zdůraznit, že značnou část vedení současné KDU-ČSL tvoří bývalí členové MKD.

Samotná personální provázanost mládežnické organizace a politické strany je poměrně velká, neboť asi 85% členů mládežnické organizace je současně členy politické strany.

4.4 Mladí konzervativci

Mladí konzervativci (MK) vznikli 8. prosince 1991. Cílem sdružení je „*Prosazovat konzervativní a liberální hodnoty s důrazem na svobodu jednotlivce a tradice evropské civilizace.*“ (Stanovy MK: čl. 2) MK se snaží sdružovat a formovat mladé lidi, kteří budou aktivní a schopní převzít odpovědnost za sebe i za své okolí. V rámci své činnosti se zaměřují na pořádání vzdělávacích a kulturních akcí, jejichž cílem je podpořit politický růst svých členů a jejich odbornost. Zaměřují se také na vydávání publikací, z nichž lze uvést magazín *Pravý úhel*, který vychází nepravidelně dvakrát až třikrát ročně, nebo sborník statí *Co si myslí MK o EU* (MK, online). Cílem těchto akcí je podpořit politický růst svých členů a jejich odbornost. Jejich činnost je ale zaměřená nejen na politická témata, ale také na výchovu mladých lidí, formování jejich osobnosti a obecně společenské odpovědnosti. Stanovy také hovoří o důležitosti spolupráce s jinými mládežnickými organizacemi v České republice i v zahraničí (Stanovy MK: čl. 2).

MK v Brně zaměřují svoji činnost především na organizaci přednášek na středních a vysokých školách, na pořádání debat a podobné diskusní akce. Jejich druhým pilířem činnosti je spolupráce především s ODS v předvolebním období v rámci politických kampaní (rozhovor). Setkání členů probíhá v rámci sněmu jednou za čtvrt roku, kde se schází celý brněnský klub. Setkání probíhají v neoficiálních prostorách, například v kavárnách, jelikož organizace nemá svoje vlastní prostory. Prostory od ODS využívá organizace pro organizování diskuzí a větších akcí, pro svoje vlastní schůze se k těmto prostorám neuchyluje.

Místní regionální klub v Brně nevytváří svůj vlastní program. Pouze se částečně inspiruje tématy, která jsou vyjádřena v programu MK na celostátní úrovni.

Novým členům je organizace otevřená, nevyvíjí však v tomto směru téměř žádnou aktivitu. „*Naše pobočka nedělá žádný nábor členů. Členové se přihlásí např. na nějaké akci, nebo se hlásí k nám sami, že o nás slyšeli. Členem se mohou stát, pokud zašlou vyplněnou přihlášku a dostaví se na některé z našich setkání. O samotném přijetí pak rozhoduje výbor hlasováním*“ (Solak 2016) Pasivitu v této oblasti uvedli ze všech sledovaných organizací MK jako jediní.

Vzdělávání na místní úrovni v rámci organizace neprobíhá z důvodu nízkého počtu členů, její členové se však účastní vzdělávání, které organizuje celostátní organizace MK.

Místní organizace je finančně závislá na členských příspěvcích, celostátně jsou finance získávány z grantů od jiných organizací. Od ODS organizace nemá garantovaný žádný pravidelný finanční příspěvek. Příspěvky od strany může organizace získat pouze příležitostně, příliš často se tak ale neděje. Organizace je tedy v tomto směru na politické straně relativně nezávislá. Tato nezávislost a vysoká samostatnost sdružení je pravděpodobně důsledkem toho, že MK při jejich vzniku nebyli mládežnickou organizací ODS, ale na svém počátku spolupracovali nejen s ODS, ale také s ODA, KDS a US.

Organizační struktura je tříúrovňová: regionální klub (na místní úrovni), krajské organizace a celostátní organizace. Kromě regionálních klubů se však členové sdružují ještě podle svého odborného zaměření a specifických zájmů do odborných klubů. Výkonnými orgány jsou na regionální úrovni Výbor regionálního klubu MK a na krajské úrovni Krajská rada, která má všeobecnou působnost. Celostátní organizaci pak zastupují Grémium v čele s předsedou, Výkonný výbor, Republiková rada, Malá rada, Kongres, a dvě komise (Smírčí a Kontrolní a revizní) (Stanovy MK: čl. 5). I zde by se dala vysledovat jistá podobnost v organizační struktuře MK s ODS, a to především v názvech orgánů, naopak v organizační struktuře lze shledat jisté odlišnosti (Stanovy ODS: čl. 4).

MK v Brně spolupracují především s politickou stranou ODS, jejich zaměření je však širší, což potvrzuje i předseda brněnských MK Damir Solak: „*Ta organizace v podstatě sdružuje pravicové lidi, z nichž někteří tíhnou ke SSO, někteří k TOP 09 a někteří k ODS.*“ (Solak 2016) Spolupráce s ODS¹ se nejvíce projevuje v předvolebních kampaních. Mladí konzervativci jsou ochotní organizovat mítinky, nebo se angažovat v debatách na volebních stáncích.

K oficiálním a plánovaným setkáním představitelů místní mládežnické organizace a politické strany spíše nedochází. K setkáním jednotlivých osob dochází spíše v rámci akcí a předvolební kampaně. „*Někteří členové např. byli členy volebního týmu Petra Fialy. Při volbách do Evropského parlamentu naši členové pomáhali sbírat podpisy na petičním stánku týkající se přijetí eura a byli vysláni do publika v televizní debatě. Naopak při senátních volbách žádná spolupráce neprobíhá.*“ (Solak 2016)

S politikou strany ODS vyjadřují MK souhlas a nenachází v této oblasti žádné téma ke kritice. Místo na kandidátních listinách MK vyhrazené nemají, vše záleží

---

¹ Přestože někteří členové MK sympatizují i s jinými stranami, oficiálně MK spolupracují pouze s ODS.

na osobním úsilí a individuálním přístupu, což se projevuje v nízké míře zastoupení členů MK na kandidátních listinách ODS. V rámci místní organizace v Brně je 5 členů mládežnické organizace současně členem ODS a jeden člen je členem strany Svobodných občanů. Sami představitelé místní jednotky uvádí, že velká provázanost zde není. *„Nepřijde mi, že by vyloženě bylo pravidlo, že někdo jde do Mladých konzervativců a potom je z něj člen ODS. Je to na každém, jak se rozhodne. Většina vstupuje proto, že je politika zajímavá, ale nemá nějaké politické ambice.“* (Solak 2016)

Spolupráce Mladých konzervativců s ODS se projevuje především na regionální úrovni, nebo potom v individuální rovině, která je reprezentována personálním propojením Mladých konzervativců s ODS (Kubát, Pečinka 2001, 43).

4.5 Mladí zelení

Mladí zelení (MZ) byli založeni v roce 2001 a zaměřují se především na „ochranu životního prostředí, udržitelný rozvoj, lidská práva, globalizaci a solidaritu.“ (MZ, online) Jejich hlavní činností je organizování akcí pro veřejnost, které mají kulturní, zábavní i vzdělávací charakter, čímž se především snaží přispívat k ochraně životního prostředí a informovat veřejnost o problémech, které se této oblasti týkají (MZ, online). Charakter činnosti MZ v Brně se zaměřuje také na aktuální politická a společenská témata. „Vyplývá to hodně z toho, jaké členové mají priority a čemu se věnují. V posledních měsících jsou činnosti hodně spojeny s problematikou migrace nebo xenofobie, nebo s otázkami spojenými s ekologií, konkrétně třeba těžbou uhlí, která byla velkým tématem. Témata jsou však různá, přičemž se činnost z větší části orientuje navenek.“ (Buršík 2016)

Stanovy MZ obsahují pravidla pro setkávání členů organizace, ale ve skutečnosti je setkávání členů spíše neformální a neřídí se příliš konkrétními pravidly, což potvrzuje i předseda MZ v Brně Pavel Buršík: „Máme stanovy s různými precizními nebo formálními procedurami, ale často to není tak moc formalizované a spíše probíhá v rámci akcí, které se pořádají, nebo kterých se Mladí zelení zúčastní.“ (Buršík 2016)

Systém vzdělávání MZ není příliš organizován. Probíhá v rámci diskuzí, na úrovni evropské spolupráce probíhají školení, konference apod. MZ Brno jako spolek nevytváří žádný komplexní programový dokument. Její činnost se zaměřuje na politické aktivity, ale nemusí nabízet specifický program. Finanční příspěvky MZ Brno plynou z členských příspěvků. Jiné finance organizace pravidelně nezískává.

Organizační struktura MZ je dvoustupňová, kromě celostátní úrovně, existují pouze místní organizace, které ustanovuje Sněm MZ, jakožto nejvyšší rozhodovací orgán. Nejvyšším výkonným orgánem MZ je pak Předsednictvo MZ. Nejvyšším orgánem místních organizací je členská schůze, která rozhoduje o jejich činnosti (Stanovy MZ: čl. 9–13). V souboru sledovaných organizací se pouze dvojstupňovou organizační strukturou odlišují. Odlišují se i od Strany Zelených (SZ), která má organizační strukturu třístupňovou (Stanovy SZ: čl. 12).

Vztahy mládežnické organizace s politickou stranou jsou upraveny Memorandem Mladých Zelených a Strany Zelených, kde „strana zelených deklaruje svoji otevřenost pro spolupráci s občanským sdružením Mladí zelení a ochotu spolupracovat.“ (MZ, online) Každá konkrétní spolupráce je však dohodnuta zvlášť.

Faktická spolupráce MZ se SZ závisí na konkrétní dohodě a na aktuální příležitosti. „*Ta spolupráce tam je, ale spíš bych řekl většinou jako faktická spolupráce, není tam nějaký mechanismus, že by se pořádaly pravidelné schůzky, nebo že by byli Mladí zelení oslovováni skrze nějaký formální mechanismus, nebo skrze nějaké zavedené postupy. V podstatě ti Mladí Zelení hlavně sledují svoji agendu. Většinou tehdy, když chceme udělat něco většího, nebo tam cítíme větší organizační symbiózu, tak se to řeší třeba i se stranou Zelných.*“ (Buršík 2016)

V neformální rovině probíhá také setkávání s představiteli obou subjektů. Vzhledem k malé velikosti a personálnímu obsazení SZ i MZ je mezi všemi členy spíše přátelský vztah a i jednání jsou spíše v osobní, neformální rovině. MZ se k politice SZ staví kriticky pouze v některých tématech. Zásadním tématem, na který upozorňují MZ, je to, že se SZ v České republice bojí vystupovat jako levicová. „*SZ je velmi opatrná ve všech sociálních tématech, má z toho takový strach, i když všechny zelené strany v Evropě jsou považovány za levici a fakticky to levice je, tak velká část členů SZ má jakoby hrozně strach zvednout tu rukavici té levicovosti, to je takové to české dědictví antikomunismu, abychom nevypadali, že děláme něco levicového, socialistického.*“ (Buršík 2016) Přání MZ, aby se SZ více věnovala sociálním tématům, by mohl naplnit nový předseda strany Zelených Matěj Stropnický (Stropnický 2016).

Dle předsedy MZ Pavla Buršíka SZ počítá s členy MZ na svých kandidátních listinách: „*Ono to má vlastně dvě roviny, ta první rovina je, že hodně mladých zelených se skrze své členství dostává na kandidátky. Ve volbách do Evropského parlamentu bylo přímo domluvené a vyhrazené místo na kandidátce Strany zelených pro mladé zelené, Lucie Krčmař Heidlerová kandidovala na 24. místě s oficiální nominací Mladých zelených.*“ (Buršík 2016) Naopak spolupráce strany a mládežnické organizace v období politických kampaní není příliš výrazná. Probíhá spíše na individuální úrovni, než že by se uskutečňovala komplexně. SZ ve své kampani s MZ nepočítá. MZ v Brně upozorňují, že jsou bráni spíše jako rovnocenná a samostatná organizace: „*Tady si nemyslím, že by bylo průchodné, že by mladí byli považováni za nějaký „ucha,“ který budou ukazovat směr do sálu.*“ (Buršík 2016)

4.6 Mladí sociální demokraté

Mladí sociální demokraté (MSD) jsou spolkem sdružujícím mladé lidi, kteří sympatizují se sociálně demokratickými myšlenkami. Jejich cílem je „*podpora a rozvoj demokracie, obhajoba zájmů mladých lidí a spolupráce s ČSSD při tvorbě a prosazování sociálně demokratické politiky, přinášení nových podnětů a v zájmové oblasti účelné naplňování volného času mladých lidí.*“ (Stanovy MSD, čl. 3) MSD v Brně založili svoji místní organizaci v roce 2008. MSD, kteří sdružují mladé lidi z celého města Brna, mají v současnosti 11 členů. V Brně však působí i některé organizace v jednotlivých městských částech, a tak je celkový počet MSD v Brně vyšší. Jejich činnost je různorodá a zabývá se více aktuálními tématy, např. každoročně pořádají Mikulášskou návštěvu dětí z Klokánku, dále se zaměřují se na organizování dobročinných charitativních aktivit, navštěvují semináře, formulují stanoviska a prohlášení a organizují happenings se zaměřením na levicové myšlenky. Místní organizace MSD je specifická tím, že se v některých tématech neshodnou ani samotní členové a nemůžou tak vystupovat příliš jednotně.

Mládežnická organizace nevytváří svůj program oficiálně, ale jejich programová profilace vyplývá z jejich postojů a názorů, které vyjadřují veřejně na sociálních sítích nebo v rámci prohlášení a diskuzí. Spolek se schází jednou až dvakrát za měsíc. Ve stanovách je explicitně zakotveno, že schůze se musí konat jednou za půl roku (Stanovy MSD, čl. 13) MSD jsou také otevřeni novým členům, kteří se do organizace dostanou většinou přes osobní kontakt s některým ze stávajících členů. Další možností je kontakt přes webové stránky.

Vzdělávání členů probíhá individuálně v rámci institutu mentoringu, který je však pouze pro vybrané jedince a ty, kteří o toto individuální vzdělávání mají zájem. Institut mentoringu byl pro MSD zaveden v roce 2015 a MSD jsou jediná mládežnická organizace, která má takovýto systém spolupráce s politickou stranou a vzdělávání svých členů zaveden. Ke vzdělávání členů organizace dále slouží především semináře a přednášky s různými tématy. Financování organizace z velké části pomáhá ČSSD svými příspěvky, další finanční prostředky plynou organizaci z členských příspěvků a spolek má taky nemovitý majetek a jsou jí poskytovány individuální dary.

Co se týká organizační struktury, MSD jsou spolkem s celostátní působností, nižší organizační jednotkou jsou krajské kluby s minimálním počtem pěti členů. Dobrovolně mohou vznikat také místní spolky s minimálním počtem tří členů, jakožto nejnižší články organizační struktury. Dále funguje Okresní sdružení místních klubů, které

organizačně zaštiťuje všechny místní jednotky v daném okrese (Stanovy MSD, čl. 10). Nejvyššími orgány krajské organizace jsou Předsednictvo a Krajský klub, nejvyšším celostátním orgánem je Sjezd (Stanovy MSD: čl. 12, 13, 17). Nejvyšším výkonným orgánem celostátní organizace je potom Ústřední rada, která „zabezpečuje činnost organizace v souladu se Stanovami MSD, programem a usneseními Sjezdu.“ (Stanovy MSD: čl. 15) Na krajské úrovni je to Předsednictvo krajského klubu a pro místní spolky Předsednictvo místního klubu. (Stanovy MSD: čl. 11, 14) Organizační struktura ČSSD a MSD je v mnohém podobná, avšak struktura ČSSD je rozvětvenější a liší se i orgány jednotlivých organizačních jednotek (Stanovy ČSSD: čl. 15–25), což je způsobeno výrazně vyšší členskou základnou ČSSD.

Spolupráce MSD a ČSSD není formálně ukotvená žádnou oficiální smlouvou. Jak zmiňuje předsedkyně brněnských MSD Kristýna Sapáková, „funguje spíše na ideologické úrovni. Mládežnická organizace má významnou roli v tom, že může fungovat jako platforma kritiky strany, a tím, že je na straně nezávislá.“ (Sapáková 2016) Iniciativa spolupráce vychází jak z mládežnické organizace, tak z politické strany. „Já můžu říci, že rozhodně ČSSD shledávají z naší strany pomoc při kampaních, kde s námi počítají. Teď máme mentoringový program MSD, který poskytl možnost jednotlivým členům, aby si zažádali o mentora z řad zkušených politiků. Pak už záleželo na té dvojici, jak se zkonžultovali a scházeli. Tato aktivita byla iniciována ze strany MSD.“ (Sapáková 2016) MSD aktivně pomáhají při volebních kampaních strany, účastní se diskuzí a poskytují informace na volebních stáncích.

Důkazem o propojení ČSSD a přidružených organizací je určení kvót a pravidel pro sestavování kandidátních listin a pro obsazování stranických funkcí. Tato pravidla určí, že v okresních výkonných výborech musí být zastoupeny ženy, mladí do 30 let a senioři a v krajských výborech a v ústředním výkonném výboru by mělo být přítomno 25 % žen a 10 % mladých lidí do 30 let (Stanovy ČSSD: 35). Představitelka místního klubu v Brně však uplatňování těchto kvót z řad MSD v praxi nereflektuje: „obecně kvóty se neuplatňují, určitě ne na oficiální úrovni. Ale asi neformální význam to má. Když má člověk nějakou funkci v mládežnické organizaci, tak určitě má větší šanci.“ (Sapáková 2016)

Setkání představitelů mládežnické organizace a politické strany má i formální podobu. „Existuje fakultativní institut - zástupce na Ústředním výkonném výboru ČSSD. To je člověk, který byl zvolený všemi členy jednotlivých klubů, a má hájit zájmy MSD.“ (Sapáková 2016) Tento institut je zakotven také ve stanovách ČSSD a je pro

MSD specifický, u žádné jiné organizace takovýto systém nenacházíme. Ve stanovách ČSSD je přiblížen přímo vztah strany s předsedy a členy přidružených organizací. Předsedové MSD a několika dalších přidružených organizací ČSSD (Sdružení demokratických žen a Klubu seniorů) jsou členy Předsednictva strany s poradním hlasem a také členy Ústředního výkonného výboru (Stanovy ČSSD: čl. 31). Setkání probíhá také neformálně v rámci společných akcí, diskuzí a debat pořádaných MSD.

Politiku ČSSD se mládežnická organizace snaží spíše podporovat svými vystoupeními, ale k některým oblastem přistupuje také kriticky. Jejich shoda je především v otázkách proevropské integrace. Významná je také personální provázanost, i když na místní úrovni v daném brněnském klubu je spíše více členů, kteří nejsou členy politické strany. *„Celkově v MSD je většina straníků, ale v našem brněnském klubu, a to jsme výjimkou, je více nestraníků. Záleží na tom, jak je člověk schopný a s kým se baví. Je to o nějakých ambicích, schopnostech. Z členství v Mladých sociálních demokratech následné členství v ČSSD samozřejmě vyplývá nepřímě, ale není to oficiálně ze stanov.“* (Sapáková 2016)

4.7 Svaz mladých komunistů

Mladí komunisti se sdružují ve Svazu mladých komunistů Československa (SMK), který byl ustanoven v roce 2008 v Přerově. Sdružení vychází z myšlenky marxismu – leninismu a jejich cílem je nastolení socialismu a komunismu ve společnosti. Činnost sdružení je „*získávat mladou generaci pro myšlenky socialismu a komunismu vycházející z vědeckého světového názoru marxismu-leninismu.*“ (SMK, online). Jejich hlavní činností je pořádání demonstrací a dalších akcí, které se zaměřují (jak sami zmiňují) na témata jako je „*fašizace společnosti či omezování lidských práv pracujících lidí*“ (SMK).

Je pokračovatelskou organizací Komunistického svazu mládeže, který byl zakázán rozhodnutím Ministerstvem vnitra, které však bylo zrušeno NSS (iDnes 2010), a tak vedle SMK nadále vyvíjí svou činnost i KSM. SMK má velmi těsnou vazbu jak na KSM, tak i na KSČM, jejíž organizační struktury je součástí v rámci Komise mládeže (SMK, online).

Mladí komunisti se na místní úrovni sdružují především v Komisích mládeže, které jsou ustanovovány městskými výbory. „*V Brně vznikla při městském výboru Komise mládeže, která sdružuje všechny mladé členy strany od 18 do 40 let věku. Ta v podstatě funguje pod ústředním výborem strany, je to tedy přímo součástí KSČM.*“ (Hráček 2016) Komise mládeže tedy nejsou samostatným sdružením či spolkem, ale mladí Komunisté jsou přímo součástí struktury politické strany. Předseda Komise mládeže je delegovaný městským výborem, což ukazuje na jasnou podřízenost straně. Komise mládeže v Brně má v současnosti 40 členů a její hlavní činností je pomoc při akcích městského výboru. Výrazným prvkem činnosti je také spolupráce při vedení politických kampaní. Konkrétní činnosti zmiňuje brněnský místopředseda Jiří Hráček: „*Organizujeme pietní akce, organizujeme oslavy 1. Máje, lampionové průvody, hlavně se zaměřujeme na pomoc straně, nebo pořádáme besedy, na které zveme různé hosty, odborníky, jako je Jiří Dolejš, nebo Josef Skála, kteří se věnují tématům, kterým bychom se měli věnovat.*“ (Hráček 2016)

Pozice na kandidátních listinách politické strany jsou mladými lidmi obsazovány individuálně. Neexistují kvóty, které by umožňovaly mladým z Komise mládeže snadnější přístup na kandidátní listinu ve volbách. V rámci Komise mládeže se mladí scházejí alespoň jednou měsíčně. Setkání z velké části probíhají v prostorách městského výboru KSČM, jichž se zúčastňují také tzv. sympatizanti, kteří nejsou členy KSČM, ale zúčastňují se akcí a sympatizují s organizací. Při získávání nových členů se mladí

Komunisté snaží vystupovat aktivně. Jejich snaha spočívá především v osobním kontaktu a individuálních rozhovorech.

Systém vzdělávání je pro členy Komise mládeže přístupný na krajské úrovni a probíhá následovně: „*Každý člen by se měl zúčastnit alespoň dvou ze tří nabízených ročníků a poté přejít do vzdělávacího systému řízeného Ústředním výborem, kde se učí reálné fungování politiky, zdokonalují vyjadřovací schopnosti, a kde se seznamují s historií, ekonomikou a tzv. sociální teorií marxismu.*“ (Hráček 2016) Tento velmi organizovaný systém vzdělávání je mezi mládežnickými organizacemi unikátní. Svaz mladých komunistů je jediná organizace, která od svých členů očekává, že se všichni budou aktivně zúčastňovat vzdělávacího systému. Finanční příspěvky má Komise mládeže především od městského výboru KSČM, od kterého dostává pravidelný příspěvek na činnost a může také čerpat příspěvek na jednotlivé konkrétní akce. Menší finanční prostředky získává také z členských příspěvků.

Organizačními jednotkami SMK jsou kluby a koordinační centra. „*Kluby jsou základní organizační jednotkou, které spojují strukturu SMK a KSČM. Nejvyšším orgánem klubu je členská schůze.*“ (Stanovy SMK, čl. 51) SMK má také Komise mládeže, které působí jako „*stálé poradní, iniciativní a metodické aktivum ÚV KSČM pro otázky, na nichž závisí posilování vlivu strany mezi mladou generací.*“ (KSČM, online) Nejvyšším orgánem SMK je Sjezd. Dalšími orgány, které působí a řídí organizaci mezi Sjezdy, je Ústřední rada a předsednictvo (Stanovy SMK, čl. 37–40)

Specifikum spolupráce mladých Komunistů a KSČM spočívá v tom, že Komise mládeže je přímo součástí struktury politické strany a členové politické strany, kterým je 18–40 let, jsou automaticky členy Komise mládeže. „*Několik našich mladých členů jsou i členy městského výboru. Jsme přímo účastní orgánů strany, přímo se podílíme na fungování strany organizačně.*“ (Hráček 2016) Setkání s představiteli politické strany probíhá většinou v rámci městského výboru, k dalším setkáním dochází příležitostně a jsou iniciována především ze strany KSČM.

I přes velkou formální provázanost Komise mládeže a KSČM jsou Mladí ke struktuře a fungování politické strany kritičtí. Liší se také jejich programové zaměření a směřování témat, kterých by chtěli dosáhnout. „*Přímo program nemáme, ale máme určitou představu, co bychom chtěli. Chtěli bychom, abychom nedělali pouze ve veřejném výboru, ale abychom dělali víc veřejných akcí, chtěli bychom být více radikální v postojích proti kapitalismu, proti tomu ekonomickému rozměru, že bychom se jako mládež měli vyhranit proti tomu, aby naši poslanci byli až příliš loajální vůči*

vládě, vůči systému. My bychom chtěli být více vidět v tom, že nesouhlasíme s tím, že elity přisluhují kapitálu v rámci společnosti. My bychom chtěli, aby tady byla větší solidarita mezi lidmi, aby ta levicovost byla daleko výraznější. My jako mladí hodně nesouhlasíme s tím, že se naše strana více přibližuje Sociální demokracii a snaží se být vůči systému více kompromisní. Něco sice prosadíme a máme nějaké uvolněné funkcionáře, ale k čemu to je, když pak nedokážeme prosadit náš program, který je podle našeho názoru daleko důležitější než nějaké lokální zájmy.“ (Hráček 2016) Mladí Komunisté jsou kritičtí také k politice strany: „Neshodneme se určitě v ekonomice, my máme ve stanovách, že respektujeme všechny vlastnické formy, ale to je v rozporu s tím, co se vlastně píše v těch teoretických základech od Marxe a podobně. Tam se říká, že svobodný je ten, kdo může rozhodovat o svém životě, ale ti co jsou závislí na těch, co vlastní výrobní prostředky, nejsou svobodní, protože jsou závislí na zaměstnavatelích. A v takovém systému není skutečná svoboda, svobodný je pouze ten, kdo má jak občanská, tak sociální práva, a ne jen ten, kdo má pouze občanská práva, a v tom se podle mě odlišujeme, protože strana se spíše zaměřuje na takové ty tradiční liberální občanské svobody, ale už neřeší to, že ten, kdo nemá pod kontrolou daný výrobní prostředek, a to zabezpečení kapitálu, tak je závislý na tom, jak se s ním zachází a na tom, jak to funguje ve společnosti.“ (Hráček 2016) Jejich hlavní spolupráce se tedy odehrává v rámci politických kampaní, kde jsou členové Komise mládeže straně nápomocni velmi aktivně. Pořádají besedy mezi mladými lidmi, aktivně debatují na volebních stáncích a podílí se také na tvorbě programu.

4.8 Srovnání

Mládežnické organizace v Brně jsou formálně samostatné subjekty. Pouze Svaz mladých komunistů je součástí organizační struktury Městského výboru KSČM v rámci Komise mládeže. Smlouvu o spolupráci s partnerskou stranou mají Mladí lidovci, Mladí křesťanští demokraté a Mladí Zelení. Mladí Konzervativci a Mladí sociální demokraté nedisponují žádným písemným dokumentem, který by deklaroval spolupráci mládežnické organizace a politické strany.

Místo a pozice na kandidátních listinách politických stran nemají formálně vyhrazené žádné členové mládežnických organizací. Neformální význam vyplývající z členství v mládežnické organizaci a týkající se osobních kontaktů, zájmu a také přístupu k informacím explicitně v rozhovoru zmínili představitelé Mladých lidovců, Mladých křesťanských demokratů, Mladých sociálních demokratů a Svazu mladých komunistů.

Setkávání představitelů mládežnické organizace a politické strany probíhá většinou v neformální rovině. Dochází k osobním setkáním, nebo k příležitostným jednáním. Formální institut setkávání mládežnické organizace a politické strany mají zakotven pouze Mladí sociální demokraté a v určité podobě také Mladí křesťanští demokraté a Svaz mladých komunistů. U Mladých sociálních demokratů se jedná o institut Zástupce na Ústředním výkonném výboru, Mladí křesťanští demokraté mají oficiální setkávání předsednictev jednou za rok a u Svazu mladých Komunistů tato záležitost vyplývá z postavení mládežnické organizace v politické straně, jejíž je součástí.

Program mládežnické organizace částečně tvoří Mladí lidovci, Mladí křesťanští demokraté a Svaz mladých komunistů. Jedná se však pouze o programový dokument, který se snaží formulovat hlavní témata a činnosti, kterým se organizace věnuje, nebo na které se chce zaměřit. Tento program však nemá povahu politického programu, jak již vyplývá z povahy a postavení zájmových organizací.

S vystupováním a politikou politické strany, se kterou mládežnická organizace spolupracuje, souhlasí z velké části Mladí lidovci, Mladí křesťanští demokraté a Mladí konzervativci. Částečnou kritiku týkající se přístupu strany k sociálním tématům zmínil představitel Mladých Zelených. Mladí křesťanští demokraté nachází body kritiky minimálně, kritika se týká spíše dílčích, aktuálních témat. Mladí sociální demokraté se také staví kriticky k některým tématům ČSSD, ale současně se snaží počiny a vyjádření politické strany k aktuálním tématům podporovat a propagovat. Paradoxně

nejvíce kritický postoj k politické straně zaujal Svaz mladých komunistů. U KSČM kritizují zejména chování na politické scéně a ekonomickou oblast.

V získávání nových členů nejsou mezi organizacemi příliš rozdíly. Jedná se pouze o míru vyvíjené aktivity, kterou je organizace ochotná do této činnosti investovat. Mladí konzervativci jako jediní uvedli, že v této oblasti žádnou aktivitu nevyvíjí. Téměř všechny organizace uvedly za hlavní zdroj informací a následného rozšíření členské základny osobní kontakt. Nové členy je nejvýhodnější a nejefektivnější osobně zvát ke členství v mládežnické organizaci.

Systém vzdělávání je u jednotlivých organizací různý. Nejčastěji se jedná o pořádání seminářů, workshopů, přednášek a diskuzí. Různá je však také míra propracovanosti a systematičnosti v této činnosti. Mladí lidovci, Mladí křesťanští demokraté, Mladí konzervativci a Mladí sociální demokraté mají systém vzdělávání částečně systematický. To znamená, že existuje určitý program přednášek, seminářů a workshopů, kterých se mohou členové zúčastňovat. Jejich účast však není povinná a jedná se spíše o střednědobé plány. Mladí Zelení se zúčastňují těchto vzdělávacích aktivit především na celoevropské úrovni. Svaz mladých komunistů pak má vzdělávací systém, kterého by se měl každý člen zúčastnit. Systém je velmi propracovaný a plánovaný. Jedná se o tříletý vzdělávací program na krajské úrovni.

Financování mládežnických organizací je různé především v existenci nebo míře příspěvku od partnerské politické strany. Pravidelný příspěvek od politické strany nemají Mladí Konzervativci a Mladí Zelení. Ostatní mládežnické organizace dostávají pravidelný příspěvek od partnerské politické strany. Téměř všechny náklady tento příspěvek však pokryje pouze Svazu mladých komunistů.

Tabulka č. 1: Srovnání mládežnických organizací v Brně

	Mladí lidovci	Mladí křesťanští demokraté	Mladí Konzervativci	Mladí Zelení	Mladí sociální demokraté	Svaz mladých komunistů
Smlouva o spolupráci	ANO, 2 smlouvy o spolupráci s partnerskými subjekty	ANO, 2 smlouvy o spolupráci s partnerskými subjekty	NE	ANO, Memorandum	NE	MO součástí organizační struktury KSČM
Vyhrazené místo na kandidátních listinách	NE, neformální význam ano	NE, částečně neformální význam ano	NE	NE	NE, neformální význam ano	NE, neformální význam ano
Setkávání MO a politické strany	Neformální, nepravidelné	Formální (setkání předsednictev), neformální	Neformální, individuální setkání	Neformální, individuální	Formální (zástupce na Ústředním výkonném výboru), neformální	Částečně formální, Iniciativa od politické strany, setkání v rámci městského výboru KSČM
Program MO	Částečně ANO	Částečně ANO	NE	NE	NE	Částečně ANO

Souhlas s politikou strany	ANO	ANO, částečně kritika (spolupráce se SZ)	ANO	Částečně kritika (sociální témata)	Částečně kritika, podpora	Kritika (struktura a vystupování KSCM, ekonomika)
Získávání nových členů	Osobní kontakt	Aktivní, osobní kontakt	Bez aktivity MO	Aktivní, osobní kontakt	Osobní kontakt, webové stránky	Aktivní, osobní kontakt, individuální rozhovory
Systém vzdělávání	Částečně systematický, školení, workshopy	Částečně systematický	Na celostátní úrovni ANO, částečně systematický	Nesystematický, spíše na evropské úrovni	Částečně systematický, Semináře, přednášky, mentoring	Systematický, částečně povinný
Financování MO	Příspěvek od KDU-ČSL ANO, dotace, vlastní aktivita, členské příspěvky	Příspěvek od KDU-ČSL ANO, granty, členské příspěvky	Příspěvek od ODS NE, členské příspěvky, granty,	Příspěvek od strany Zelených NE, členské příspěvky	Příspěvek od ČSSD ANO, členské příspěvky, vlastní majetek, dary	Příspěvek od KSCM ANO, členské příspěvky

Zdroj: Vlastní zpracování

4.9 Přehled členů mládežnických organizací na kandidátních listinách politických stran

Tabulka č. 2: Počet členů Mladých lidovců na kandidátních listinách

Mladí lidovci	Počet kandidátů na kandidátkách	Počet úspěšných kandidátů
Krajské volby 2012	-	-
Volby do PS 2013	2	0
Komunální volby 2014	19	4

Mladí lidovci se krajských voleb v roce 2012 nezúčastnili, protože v tom roce byla jejich organizace teprve založena.

V roce 2013 do Poslanecké sněmovny kandidoval na 27. místě Jiří Horák a na 29. místě kandidoval Petr Hladík. Žádný z nich však nebyl zvolen.

Mladí lidovci měli na kandidátních listinách KDU-ČSL v komunálních volbách relativně hojně zastoupení. Ze všech mládežnických organizací také její členové byli na nejlépe volitelných místech a to především v komunálních volbách. Tato skutečnost je ovlivněna velkou členskou základnou, kterou Mladí lidovci v Brně mají. V roce 2014 kandidovali na kandidátní listině do zastupitelstva města Brna Petr Hladík na 4. místě, Jakub Hruška kandidoval na 10. místě, Jan Zámečník na 9. místě, Filip Chvátal na 13. místě, Jan Šmídek na 19. místě, Jan Škrášek na 40. místě a na 50. místě Miriam Kolářová. Do zastupitelstva byl zvolen pouze Petr Hladík. V městské části Brno-Bystrc kandidoval na 2. místě Jan Zámečník a na 4. místě Aleš Koubek. Úspěšným kandidátem byl pouze Jan Zámečník. Na kandidátní listině Brno-Kohoutovice kandidoval Jakub Hruška na 4. místě a Jakub Sychra na 7. místě. Tito kandidáti nebyli úspěšní a do zastupitelstva nebyli zvoleni. Na kandidátní listině Brno – Královo pole kandidoval Vojtěch Trmač na 10. místě, tento kandidát nebyl zvolen. Na kandidátní listině do zastupitelstva Brno-sever kandidoval na 1. místě Petr Hladík, na 3. místě Jan Škrášek, na 11. místě Martin Kyselák, na 18. místě Jakub Zezula. Do zastupitelstva byli zvoleni Petr Hladík a Jan Škrášek. Na kandidátní listině do zastupitelstva městské části Starý Lískovec kandidoval na 6. místě Jan Šmídek, nebyl však úspěšný.

Neúspěšným kandidátem na kandidátní listině do zastupitelstva Brno- Vinohrady byl také Patrik Cibere na 12. místě a do zastupitelstva Brno-Židenice kandidoval na 7. místě Tomáš Doležel a na 16. místě Jan Komárek. Tito kandidáti taktéž nebyli úspěšní.

Tabulka č. 3: Počet členů Mladých lidovců na kandidátních listinách

Mladí křesťanští demokraté	Počet kandidátů na kandidátkách	Počet úspěšných kandidátů
Krajské volby 2012	3	0
Volby do PS 2013	2	0
Komunální volby 2014	1	0

MKD měli své členy zastoupeny na kandidátních listinách KDU-ČSL ve všech sledovaných volbách. V krajských volbách v roce 2012 to byli 3 kandidáti. Ing. Zdeňka Tesaříková na 42. místě, Mgr. Petr Hladík na 49. místě a Pavel Horáček na 70. místě. Ani jeden se do krajského zastupitelstva nedostal.

Ve volbách do Poslanecké sněmovny byli na kandidátní listině 2 členové MKD Brno. Jednalo se o Mgr. Ivičičovou Jitku na 20. místě a Mgr. Petra Hladíka na 29. místě. Žádný z těchto kandidátů nebyl zvolen.

V Komunálních volbách do zastupitelstva městské části Brno-Vinohrady kandidoval na 12. místě Patrik Cibere, který také zvolen nebyl.

Tabulka č. 4: Počet členů Mladých konzervativců na kandidátních listinách

Mladí konzervativci	Počet kandidátů na kandidátkách	Počet úspěšných kandidátů
Krajské volby 2012	2	0
Volby do PS 2013	6	0
Komunální volby 2014	6	0

Mladí konzervativci Brno měli ze svých řad zastoupení na kandidátních listinách ODS ze sledovaných voleb pouze v krajských a komunálních volbách. V krajských volbách 2012 to byli dva kandidáti. Prvním z nich byl Jiří Šikula na místě číslo 62 a Robert Šrahol s číslem 70. Žádný z nich nebyl zvolen. V komunálních volbách

do brněnského zastupitelstva to byla Kristýna Švarcová na 14. místě a Jiří Šikula na 19. místě. Tito kandidáti také nebyli úspěšní.

Jejich zastoupení na kandidátních listinách politických stran tedy není příliš výrazné a dostávají se spíše na hůře volitelná místa.

Tabulka č. 5: Počet členů Mladých Zelených na kandidátních listinách

Mladí Zelení	Počet kandidátů na kandidátkách	Počet úspěšných kandidátů
Krajské volby 2012	1	0
Volby do PS 2013	1	0
Komunální volby 2014	1	1

Mladí Zelení měli dosazenou ve všech sledovaných volbách na kandidátní listině Strany Zelených jednu kandidátku. V krajských volbách v roce 2012 to byla Lucie Krčmař Heidlerová na 24. místě, ale Strana Zelených se do zastupitelstva kraje vůbec nedostala. Tatáž kandidátka byla také na kandidátní listině do Poslanecké sněmovny ve volbách v roce 2013 na 25. místě, ale Strana Zelených se do Poslanecké sněmovny taktéž nedostala. V komunálních volbách byla z řad členů MZ na kandidátní listině v městské části Brno-Kohoutovice Petra Němcová na 4. místě a dostala se do zastupitelstva městské části Brno-Kohoutovice. Petra Němcová byla také na kandidátní listině SZ do zastupitelstva města Brna na 21. místě, zde však zvolena nebyla.

Tabulka č. 6: Počet členů Mladých sociálních demokratů na kandidátních listinách

Mladí sociální demokraté	Počet kandidátů na kandidátkách	Počet úspěšných kandidátů
Krajské volby 2012	40	0
Volby do PS 2013	0	0
Komunální volby 2014	3	1

V krajských volbách v roce 2012 a ve volbách do Poslanecké sněmovny 2013 nikdo z členů MSD Brno nekandidoval.

V komunálních volbách v roce 2014 kandidoval na kandidátní listině ČSSD do zastupitelstva městské části Brno-sever na 28. místě Michal Kalod, který však nebyl zvolen. Na kandidátní listině městské části Brno-střed kandidoval Tomáš Řepa, který se dostal do zastupitelstva. V městské části Brno-Žabovřesky kandidoval na 10. místě Jiří Horn, který však nebyl zvolen do zastupitelstva.

Tabulka č. 7: Počet členů Svazu mladých komunistů na kandidátních listinách

Svaz mladých komunistů	Počet kandidátů na kandidátkách	Počet úspěšných kandidátů
Krajské volby 2012	4	0
Volby do PS 2013	5	0
Komunální volby 2014	13	3

Členové Komise mládeže při Městském výboru V Brně byli relativně hojně zastoupeni na kandidátních listinách KSČM. Je to zřejmě z toho důvodu, že Komise mládeže je součástí struktury strany, působí aktivně při městském výboru KSČM v Brně a všichni členové KSČM mladší 40 let jsou automaticky členy Komise mládeže. Jedná se tedy většinou již o aktivní politiky. V krajských volbách v roce 2012 to byli 4 kandidáti. Emil Pernica na 23. místě, Jan Lahvička na 33. místě, Filip Zachariáš na 49. místě a Jiří Hráček na 60. místě. Ani jeden z kandidátů se do zastupitelstva kraje nedostal.

Ve volbách do Poslanecké sněmovny bylo zastoupeno 5 členů Komise mládeže. Emil Pernica na 9. místě, Pavel Herman na 10. místě, Ján Lahvička na 12. místě, Jiří Hráček na 26. místě a Zdeněk Šimek na 33. místě. Žádný z těchto kandidátů nebyl zvolen.

Do zastupitelstva města Brna kandidovalo 6 kandidátů. Byl to Jiří Hráček na 4. místě, Libor Jaroš na 19. místě, Zdeněk Šimek na 24. místě, Pavel Valach na 29. místě, Robert Deiretsbacher na 40. místě a Tomáš Frána na 45. místě. Do zastupitelstva města Brna byl zvolen pouze Jiří Hráček. Do zastupitelstva městské části Brno-střed byl Jiří Hráček na 1. místě a Zdeněk Šimek na 11. místě. Do zastupitelstva byl zvolen Jiří Hráček a vykonává tuto funkci. Do zastupitelstva městské části Brno-Komín kandidoval jeden člen Komise mládeže, Libor Jaroš na 3. místě, ale nebyl zvolen. Do zastupitelstva městské části Brno-Medlánky

kandidoval jeden člen Komise mládeže, Pavel Valach na 1. místě. KSČM se do zastupitelstva městské části Brno-Medlánky nedostala. Do zastupitelstva městské části Brno-Žabovřesky kandidovali tři členové Komise mládeže: Tomáš Vokoun na 2. místě, Tomáš Fráňa na 6. místě a Robert Deiretsbacher na 7. místě. Zvolen byl pouze Tomáš Vokoun.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala spoluprací a provázaností mládežnických organizací a politických stran. Konkrétně byla práce zaměřena na mládežnické organizace v Brně a zabývala se pouze mládežnickými organizacemi politických stran, které byly do roku 2013 zvoleny do Poslanecké sněmovny České republiky. Jedná se tedy o Mladé lidovce a Mladé křesťanské demokraty spolupracující s KDU-ČSL, Mladé sociální demokraty, kteří spolupracují s ČSSD, Mladé konzervativce, jejichž partnerem je především ODS, Svaz mladých Komunistů, kteří jsou součástí KSČM a Mladé Zelené sympatizující se Stranou Zelených.

Teoretická část práce se zabývala vymezením pojmu politické strany, následně institucionalizací politického systému a politických stran, která je předpokladem pro vznik mládežnických organizací, vznikem a vývojem českého politického systému a především přidruženými mládežnickými organizacemi politických stran a vymezením jejich funkcí. Praktická část se pak zaměřila na konkrétní mládežnické organizace v Brně. Tato část se především pokusila odpovědět na výzkumné otázky zvolené v úvodu. *Jakou úlohu mají mládežnické organizace v politických stranách? Lze pozorovat rozdíly v postavení mládežnických organizací v politických stranách? Zda a do jaké míry jsou MO samostatné, nebo zda je jejich činnost závislá na politické straně?*

Ukázalo se, že pro politické strany jsou mládežnické organizace důležité především v období předvolebních kampaní. Především Mladí křesťanští demokraté pak poukazují na význam mládežnické organizace v oblasti výchovy mladých lidí v oblasti politiky, což je následně přínosem pro politickou stranu. Spolupráce mládežnických organizací a politických stran však probíhá i v jiných oblastech, děje se tak například v rámci akcí, debat a seminářů pořádaných mládežnickými organizacemi, kde také dochází k setkávání představitelů mládežnické organizace a představitelů politické strany. Tato setkávání jsou většinou neformální. Pouze Mladí sociální demokraté mají zakotvenou formální platformu setkávání. Je jím institut Zástupce na Ústředním výkonném výboru.

Bylo zjištěno, že úlohy místních mládežnických organizací v politických stranách jsou mírně odlišné. Existují rozdíly v přístupu jednotlivých mládežnických organizací k partnerským politickým stranám i v přístupu daných politických stran ke „svým“ mládežnickým organizacím. Některé mládežnické organizace vyvíjí větší úsilí o zapojení v politické straně, jiné chtějí být více samostatné a vyvíjet svoji samostatnou

činnost. Velké propojení mládežnické organizace a politické strany můžeme vysledovat u Svazu mladých komunistů s KSČM, naopak velmi malou provázanost lze nalézt u Mladých konzervativců s ODS. Větší samostatnost a nezávislost na politické straně také vyplývá z odpovědí Mladých Zelených. Důkazem těchto tvrzení je především to, že mladí komunisté fungují v rámci Komise mládeže u městského výboru KSČM, jsou tedy přímo součástí organizační struktury KSČM. Městský výbor rovněž dosazuje předsedu Komise mládeže. Slabou provázanost naopak značí absence příspěvků od partnerských politických stran pro Mladé Konzervativce a Mladé Zelené.

Poslední výzkumnou otázkou, na kterou výzkum odpovídal, bylo, *zda a do jaké míry jsou MO samostatné, nebo zda je jejich činnost závislá na politické straně?* Formálně jsou na politické straně závislí pouze mladí komunisté v rámci Komise mládeže. Z rozhovoru však vyplynulo, že právě mladí komunisté jsou největšími kritiky své partnerské politické strany, tedy KSČM. Ostatní mládežnické organizace jsou formálně samostatné jednotky, čili nezávislé na politické straně, jejich činnost však je s politickou stranou více či méně spjatá. Mladí lidovci úzce spolupracují s KDU-ČSL, což dokazuje například velké zastoupení členů na kandidátních listinách KDU-ČSL, jejich neformální odstup a nezávislou činnost však lze dokázat například tím, že při výpomoci v rámci politických kampaní usilují o to, aby tato pomoc nebyla bezplatná, ale aby členové Mladých lidovců byli zaměstnáni a za svou dobrovolnou výpomoc dostávali finanční odměnu. Mladí křesťanští demokraté výrazně spolupracují s KDU-ČSL a jejich hlavní činnost je zaměřena právě na výchovu nových mladých politiků. Největší nezávislost vykazují Mladí konzervativci, kteří nedostávají žádné finanční prostředky od politické strany a i jejich zastoupení na kandidátních listinách ODS je velice minimální. Finanční příspěvek od partnerské strany nedostávají ani Mladí Zelení, kteří se Stranou Zelených spolupracují, avšak jejich činnost je také spíše samostatná a každá spolupráce je individuálně a příležitostně dohodnuta. Mladí sociální demokraté v Brně jsou organizací, která dostává finanční příspěvky od ČSSD. Výraznou spoluprací a podporu mládežnické organizaci od ČSSD lze spatřovat např. v systému vzdělávání, který je uskutečňován v rámci programu mentoringu, nebo také možnost institutu stálého zástupce na Ústředním výboru ČSSD. Naopak zastoupení na kandidátních listinách není příliš výrazné.

Významným ukazatelem zájmu politických stran o mládežnické organizace byla spolupráce při volebních kampaních a také kandidatura členů mládežnické organizace na kandidátní listině politické strany. K tomuto srovnání bylo využito podkladů

z krajských voleb v roce 2012, voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2013 a komunálních voleb v roce 2014. Z těchto údajů můžeme konstatovat, že nejvíce kandidátů na kandidátních listinách měli Mladí lidovci a Svaz mladých komunistů. Tito také byli na nejlépe volitelných pozicích. U Mladých lidovců je tento počet ovlivněn velkou členskou základnou v Brně a u Svazu mladých komunistů se lze domnívat, že je to z důvodu velké provázanosti mladých komunistů s KSČM, kdy Svaz mladých komunistů je v rámci Komise mládeže přímo součástí struktury politické strany.

Pro zpracování praktické části bylo využito dvou základních zdrojů informací. Jednalo se o Stanovy mládežnických organizací, případně Stanovy partnerských politických stran, a o rozhovory, které byly provedeny s představiteli mládežnických organizací.

V průběhu výzkumu se však ukázalo, že místní jednotky mládežnických organizací jsou často velice autonomním subjektem, jehož činnost se často odlišuje od oficiálního fungování dané organizace na celostátní úrovni. Projevilo se to jak v samotném vystupování představitelů místních jednotek, tak také v jejich odpovědích. K tomuto závěru jsem dospěla také po srovnání formálně zakotvených skutečností, především ve stanovách mládežnických organizací, a informací získaných z rozhovorů s jejich předsedy, případně místopředsedy. I z tohoto důvodu se domnívám, že není možné všechny tyto informace zobecňovat a považovat za obecně platné a vypovídající o mládežnických organizacích v České republice na celostátní úrovni. Zde vidím prostor pro další výzkum, který by se mohl zaměřit na další organizační úrovně mládežnických organizací. Domnívám se, že tento výzkum by mohl přispět k možnosti většího zobecnění výsledků. Další možností výzkumu je zaměřit se také na místní jednotky mládežnických organizací v jiných regionech, nebo také místní jednotky mládežnických organizací dalších politických stran, které do tohoto výzkumu nebyly zařazeny.

Zvolená metoda polostrukturovaných rozhovorů a studia dokumentů se projevila pro tuto práci jako velmi vhodná. Rozhovory posloužily jako vhodný primární zdroj informací o skutečném fungování politických mládežnických organizací a bylo tak možné reflektovat tyto skutečnosti se skutečnostmi formálně ukotvenými v jejich stanovách.

Použitá literatura poskytla dostatečné informace pro zpracování tématu práce. V teoretické části zabývající se politickými stranami, jejich typologií a stranickým systémem bylo k dispozici dostatečné množství zdrojů. Jistým úskalím při zpracování

práce byl nedostatek literatury zabývající se problematikou mládežnických organizací. V České republice je toto téma spíše opomíjené a z politologického hlediska nezpracované, v zahraničí je pak literatura často zaměřená na místní podmínky především západní Evropy.

LITERATURA

Almond, Gabriel Abraham. 1971. „Interessengruppen und politischer Prozess“ In Gunter Doeker: *Vergleichende Analyse politischer Systeme*. Freiburg.

Almond, Gabriel Abraham, Powell, Bingham. 1966. *Comparative Politics: A development Approach*. Boston and Toronto: Little, Brown and Company.

Barták, Adam. 2006. „ODS a přidružené organizace“ In Balík, Stanislav a kolektiv. *Občanská demokratická strana a česká politika: ODS v českém politickém systému v letech 1991-2006*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Bureš, Jan, Jakub Charvát, Petr Just, Martin Štefek. 2012. *Česká demokracie po roce 1989*. Praha: Grada Publishing.

Čermák, Vladimír, Fiala, Petr, Dalibor, Houbal. 1994. *Pozvání do politologie*. Praha: Vyšehrad.

Duverger, Maurice. 1965. *Political parties*. London: Methuen.

Epstein, Leon. 2000. *Political Parties in western democracy*. New York: Frederick A. Praeger.

Česká republika. „Zákon o sdružování občanů.“ 1990. *Sbírka zákonů*. (online). Dostupné z: <<http://zakony-online.cz/?s92=all>> (17. 4. 2016)

Fiala, Petr, Schubert, Klaus. 1993. „Zájmové skupiny a zprostředkování zájmů v moderních demokraciích“ In Povolný, Mojmír. *Politologický sborník*. Brno: Mezinárodní politologický ústav.

Fiala, Petr. 1999. „Definice zájmových skupin.“ *Politologický časopis*. (1): 52–60.

Fiala, Petr, Miroslav Mareš, Pavel Pšeja. 2000. *Český stranický systém po roce 1989*. In: Marek, Pavel a kol. *Přehled politického stranictví na území českých zemí a*

Československa v letech 1861–1998. Olomouc: Katedra politologie a evropských studií FF UP, s. 359–374.

Fiala, Petr, Strmiska, Maxmilián. 2001. „Kontinuita a diskontinuita českých stranicko-politických systémů“ *Středoevropské politologické studie*. 3 (1)

Fiala, Petr, Strmiska, Maxmilián. 2005. „Systém politických stran v letech 1989–2004“ in Malíř, Jiří a Pavel Marek. *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004*. Brno: Doplněk.

Fiala, Petr, Strmiska, Maxmilián. 2009. *Teorie politických stran*. Brno: Barrister-Principal. 2. Vydání.

Hloušek, Vít, Kopeček, Lubomír. 2010. *Politické strany: Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Praha: Grada Publishing.

Hloušek, Vít, Kopeček, Lubomír. 2014. „Krise české politiky: Odejde zlo s politickými stranami?“ In Kubát, Michal, Lebeda, Tomáš. *O komparativní politologii a současné české politice: Miroslavu Novákovi k 60. narozeninám*. Praha: Karolinum.

Huntington, Samuel Phillips. 1968. *Political Order in Changing Societies*. New Haven: Yale University Press.

Jarmara, Tomáš. 2011. *Politické strany: kapitoly z teorie a praxe politických stran*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.

Jarmara, Tomáš. 2013. *Politické strany: institucionalizace, univerzalizace, kartelizace*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.

Katz, Richard, Mair, Peter. 1995. „Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party“ *Party Politics*. 1 (1): 5–28; (online). Dostupné z: <<http://ppq.sagepub.com/content/1/1/5.abstract>> (14. 4. 2016)

Keller, Jan. 1996. *Sociologie, byrokracie a organizace*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Kirchheimer, Otto. 1966. „The Catch-all Party“ In Mair, Peter. (ed.) *The West European Party System*. Oxford: Oxford University Press.

Kirchheimer, Otto. 1966. „The Transformation of the Western European Party Systems“ In LaPalombara, Joseph, Weiner, Myron (eds.) *Political Parties and Political Development*. Princeton: Princeton University Press.

Klíma, Michal. 1998. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix.

Klíma, Michal. 2003. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix, spol. s.r.o.

Kubát, Michal, Pečinka, Bohumil., (eds.). 2001. *Deset let Mladých konzervativců*. Praha: Mladí Konzervativci.

Kunc, Jiří. 2000. *Stranické systémy v re/konstrukci*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Linek, Lukáš. 2004. „České politické strany a jejich členové. K postupné proměně charakteru členství“ In Kábele, Jiří, Martin Potůček, Irena Prázová, Arnošt Veselý (eds.): *Rozvoj české společnosti v Evropské unii I – Sociologie, prognostika a správa*. Praha: Matfyzpress.

Mainwaring, Scott. 1999. *Rethinking Party Systems in the Third Wave of Democratization. The Case of Brazil*. Stanford: Stanford University Press.

Malíř, Jiří, Pavel Marek. 2005. *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004*. Brno: Doplněk.

Maor, Moshe. 2003. *Parties, Conflicts and Coalitions in Western Europe*. Taylor & Francis E-Library. (online). Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=_qaIAgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Maor+

Parties&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjD4eSL4P7KAhWpbZoKHUVmAOMQ6AEIITAA#v=onepage&q=Maor%20Parties&f=false> (7. 3. 2016)

Mladí konzervativci, (online). Dostupné z: <<http://www.konzervativci.cz/kdo-jsme/historie/>> (15. 4. 2016)

Mladí Zelení, (online). Dostupné z: <www.mladizeleni.cz> (15. 4. 2016)

Novák, Miroslav. 1997. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Orovgáni, Andrej. 2006. „Možnosti aplikácie koncept catch-all strany v prostore strednej a východnej Európy – prípad Občianskej demokratickej strany“ *Středoevropské politické studie*. 8 (1)

Palombora, La Joseph, Weiner Myron. 1996 „The Origin and Development of Political Parties“ in *Political Parties and Political Development*. Princeton.

Panebianco, Angelo. 1988. *Political parties: organization and power*. Cambridge: Cambridge University Press.

Poguntke, Thomas. 2002 *Parties without firm social roots: party organisational linkage*. Keele University: Keele European Parties Research Unit.

Roztočil, Aleš. 1999. „Mládežnické organizace politických stran“ In Šimíček, Vojtěch (ed.). *Mládežnické organizace politických stran v České republice*. Brno: Mezinárodní politologický ústav.

Sartori, Giovanni. 2005. *Strany a stranické systémy: schéma pro analýzu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Scarrow, Susan, Paul Webb, David Farrell. 2002. „From social integration to electoral contestation“ In Dalton J. Russel, Martin M. Wattenberg (eds.) *Parties without*

partisans: political change in advanced industrial democracies. Oxford: Oxford University Press.

„Soud zrušil rozhodnutí o rozpuštění Komunistického svazu mládeže“ iDnes.cz, 27. 1. 2010 (online). Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/soud-zrusil-rozhodnuti-o-rozpusteni-komunistickeho-svazu-mladeze-1pv-/domaci.aspx?c=A100127_101208_domaci_pei> (6. 4. 2016)

„Stanovy České strany sociálně demokratické.“ ČSSD; (online). Dostupné z: <<https://www.cssd.cz/aktualne/aktuality/stanovy-cssd/>> (15. 4. 2016)

„Stanovy Křesťanské a demokratické unie-Československé strany lidové.“ KDU-ČSL; (online). Dostupné z: <<http://www.kdu.cz/o-nas/dokumenty/stanovy>> (15. 4. 2016)

„Stanovy Mladých konzervativců.“ Mladí konzervativci; (online). Dostupné z: <<http://www.konzervativci.cz/kdo-jsme/stanovy/>> (15. 4. 2016)

„Stanovy Mladých křesťanských demokratů.“ Mladí křesťanští demokraté; (online). Dostupné z: <<http://www.mladikd.cz/stanovy.php>> (15. 4. 2016)

„Stanovy Mladých lidovců.“ Mladí Lidovci; (online). Dostupné z: <<https://www.kscm.cz/nase-strana/stanovy>> (15. 4. 2016)

„Stanovy Mladých sociálních demokratů.“ Mladí sociální demokraté; (online). Dostupné z: <<http://www.mladi.cz/Stanovy-a-smernice>> (15. 4. 2016)

„Stanovy Občanské demokratické strany.“ ODS; (online). Dostupné z: <<https://moje.ods.cz/stanovy>> (15. 4. 2016)

„Stanovy Strany Zelených.“ Strana Zelených; (online). Dostupné z: <<https://i.zeleni.cz/doc/stranicky-predpis/stanovy-strany-zelenych>> (15. 4. 2016)

Strmiska, Maxmilián. 2000. „Scott Mainwaring a teorie stranických systémů ve třetí vlně demokratizace“ *Středoevropské politologické studie*. 2 (1)

Strmiska, Maxmilián, Vít Hloušek, Lubomír Kopeček, Roman Chytilík. 2005. *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál.

Stropnický, Matěj. 2016. „Kandidátský projev Matěje Stropnického“ *Matejstropnický.cz*; (online).

Dostupné z: <<http://matejstropnický.cz/texty/kandidatsky-projev-mateje-stropnickeho-sjezd-sz-2016>> (14. 4. 2016)

Svaz mladých komunistů, (online). Dostupné z: <<http://www.komsomol.cz/>> (15. 4. 2016)

Šimíček, Vojtěch. 1999. „Normativní aspekty členství v politických stranách“ *Politologický časopis*. 6 (3): 233–247.

Štefančík, Radoslav. 2010. *Politické mládežnické organizace na Slovensku*. Bratislava: Iuventa.

Seznam zkratek

ČSSD - Česká strana sociálně demokratická

ČSL – Československá strana lidová

ML – Mladí lidovci

MK – Mladí konzervativci

MKD – Mladí křesťanští demokraté

MSD – Mladí sociální demokraté

MZ – Mladí Zelení

KDS – Křesťansko-demokratická strana

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

NSS – Nejvyšší správní soud

ODA – Občanská demokratická aliance

ODS – Občanská demokratická stran

SMK – Svaz mladých komunistů

SSO – Strana svobodných občanů

SZ – Strana Zelených

US – Unie svobody

Abstrakt

Mládežnické organizace politických stran

Tato bakalářská práce se zabývá mládežnickými organizacemi politických stran v Brně. Práce se v teoretické části zabývá teorií politických stran, jejich typologií a především teoretickým vymezením mládežnických organizací, jejich významem a funkcí. V Druhé části práce jsou pak analyzovány jednotlivé vybrané mládežnické organizace v Brně. Výzkum se zaměřil na Mladé lidovce a Mladé křesťanské demokraty spolupracující s KDU-ČSL, Mladé sociální demokraty, kteří spolupracují s ČSSD, Mladé konzervativce, jejichž partnerem je především ODS, Svaz mladých Komunistů, kteří jsou součástí KSČM a Mladé Zelené sympatizující se Stranou Zelných.

Cílem práce bylo analyzovat význam a úlohu mládežnických organizací v politických stranách. Práce se zaměřuje na to, jak mládežnické organizace s politickou stranou spolupracují, jaký je jejich vztah s politickou stranou či do jaké míry jsou na politické straně závislé. Výstupem práce je popis činnosti a srovnání místních jednotek jednotlivých mládežnických organizací působících v Brně.

Klíčová slova: mládežnické organizace, Brno, politické strany, volby, politický systém

Abstract

Youth organizations of political parties

This thesis deals with youth organizations of political parties in Brno. In the theoretical part, the thesis covers the theory of political parties, typology and mainly theoretical definitions of youth organizations, their meaning and function. The second part focuses on selected youth organizations in Brno. The research focuses on Mladí lidovci and Mladí křesťanští demokraté who cooperate with the KDU-CSL, Mladí sociální demokraté, who cooperate with the ČSSD, Mladí konzervativci, whose partner is mainly the ODS, Svaz mladých komunistů, who are part of the KSČM and Mladí Zelení sympathizing with the Green Party.

The aim of the thesis is to analyze the importance and the role of youth organizations in political parties. The thesis focuses on how youth organizations cooperate with political parties, also on the relationship between youth organizations and political parties and to what extent are the youth organizations dependent on political parties. The outcome of this work is a description of the activities and a comparison of local units of youth organizations in Brno.

Keywords: youth organization, Brno, political parties, elections, political system